

Årsberättelse 2024

SKANSEN

Innehåll

Om rapporten.....	3	Resultatredovisning.....	27
Skansen i korthet.....	4	Kultur- och naturarv.....	28
VD har ordet.....	5	Friluftsmuseets särskilda förutsättningar.....	29
Året som gått.....	6	Samarbete och samverkan med andra aktörer.....	31
Inblick Skansen		Verksamhetens resultat.....	32
Samverkan och kunskapsutbyte runt samisk samtidskonst.....	8	Den unga publiken.....	33
Modern vattenteknik ger liv åt gammalt kulturarv.....	10	Verksamheten för personer med funktionsnedsättning.....	35
Lantraser – en viktig del av den biologiska mångfalden.....	12	Samverkan.....	36
Skansen tar ett helhetsgrepp om mat- och dryckesupplevelsen.....	14	Digitalisering och digitalisering av samlingar.....	37
Forskning i framkant – genetiska spår ger nya möjligheter för artbevarande.....	16	Nationell spridning av kulturutbudet.....	39
Våla skola: Bevarad historia för framtida lärande.....	18	Ekonomisk översikt.....	40
Hållbarhet – en självklar del i Skansens arbete.....	20	Årsredovisning 2024.....	41
Effektrapport		Förvaltningsberättelse.....	42
Inledning.....	22	Flerårsöversikt.....	49
Tillgängliggörande.....	23	Resultaträkning.....	49
Bevara natur och kultur.....	24	Balansräkning.....	50
Hållbarhet.....	25	Kassaflödesanalys.....	51
Utvärdering av effektrapporteringen.....	26	Noter.....	52

Fotografer

Alex Hinchcliffe, sida 4, 6, 7, 9, 10, 11, 18, 20, 21, 23, 25, 41
Sara Kollberg, sida 5, 6, 15, 24
Therese Jahnsen, sida 6
Richard von Hofsten, sida 6, 7
STIM, sida 6
Skansen, sida 7, 8, 9, 17, 19
Jonathan Lundkvist, sida 12, 22
Oskar Ljungqvist, sida 13
Maria Hellqvist, sida 13
Anna Hugosson, sida 14, 26
Marie Andersson, sida 27

Om rapporten

Som styrelse och VD för Stiftelsen Skansen har vi tagit vårt gemensamma ansvar för att säkerställa informationen i vår årsrapport 2024.

Stiftelsen Skansen är medlem i Giva Sverige – Sveriges branschorganisation för tryggt givande – och följer deras kvalitetskod. Kvalitetskoden är en branschkod för insamlade organisationer med syfte att skapa ett ramverk för etisk, transparent och professionell insamling av gåvor och bidrag. Rapporteringen kopplad till kvalitetskoden ska stärka Giva Sveriges medlemmars arbete med etik, ekonomi, effektmätning samt intern kontroll och styrning och därigenom bidra till ett starkt och långsiktigt förtroende för insamlade organisationer i Sverige. Till stöd för rapporteringen har använts Giva Sveriges riktlinjer för effektrapportering och Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning enligt K3.

Årsredovisningen redogör för organisationens ekonomi och förvaltning av insamlade medel. Effektrapporten visar för givare, allmänhet och andra intressenter vilken nytta (effekt) organisationen uppnår i sina olika verksamheter. Stiftelsen Skansen har ett 90-konto, vilket innebär att verksamheten även kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. Stiftelsen Skansens revisorer har granskat årsredovisningen (sid 42–57) som innehåller förvaltningsberättelse, balans- och resultaträkningar, kassaflödesanalys samt noter. De har också granskat den lagstadgade hållbarhetsrapporten enligt branschorganisationen FARs rekommendation RevR12 (sid 44–48). Ytterligare har de granskat Resultatredovisning (sid 27–40) i enlighet med ISEA3000. Årsberättelsen, som även innehåller effektrapporten (sid 22–26), är annan information och omfattas inte av revisorernas uttalande om årsredovisningen i revisionsberättelsen, revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten eller av oberoende revisors bestyrkanderapport om resultatredovisningen.

Skansen i korthet

Stiftelsen Skansens uppdrag – att levandegöra Sveriges natur och kultur – går som en röd tråd genom verksamheten. Skansen verkar utifrån en folkbildande grund. Att bevara och levandegöra Sveriges kulturarv har Skansen med sig sedan grundaren Artur Hazelius dagar. Skansen vill spegla hur samhället utvecklas och hur människa och miljö hänger ihop. Hos Skansen ryms historia, samtid och framtid på en och samma plats.

Skansen är en djurpark, ett museum och en blomstrande plats för högtider, evenemang och möten – allt i en världsunik blandning centralt i Stockholm.

Stiftelsen Skansen är en religiöst och partipolitiskt obunden verksamhet som regleras av urkund och stadgar. Stiftarna är Kunglig Majestät och Kronan, Stockholms stad och Nordiska museet. Skansen har ingen verklig huvudman och äger sig själv, styrd av Skansens styrelse där vd ingår.

Tillsammans med partners och frivilliga krafter skapar vi ett hållbart Skansen som inspirerar för framtiden. Verksamheten finansieras av entréintäkter, försäljning, programverksamhet, gåvor från företag, privatpersoner och stiftelser samt genom statligt anslag. Med stolthet investerar Skansen hela överskottet i verksamheten.

Skansen i siffror 2024:

Yta, totalt:	300 000 m ²
Yta, byggnader:	49 248 m ²
Antal byggnader:	320
Antal scener:	7
Antal butiker:	6
Antal restauranger:	7
Antal gäster 2024:	1 406 770
Andel utländska gäster:	26%
Antal djurarter:	80

Skansens vision

är att vara ledstjärna för lärande och inspirerande upplevelser av natur och kultur i Sverige. För historien, samtiden och framtiden.

VD har ordet

2024 har återigen visat på Skansens unika betydelse som mötes- och samlingsplats för människor i alla åldrar från hela världen. En plats som, med avstamp i historien och med stor specialistkunskap om kultur, natur och djur, inspirerar till förståelse för var vi kommer ifrån, hur vi lever i samtiden och hur våra val påverkar framtiden. Med en mångsidig programverksamhet – från djurprat och ljusstöpning till lek, hantverk och firande av högtider som nationaldagen, midsommar och nyår – välkomnar Skansen gäster varje dag, året om.

Under året har Skansen fortsatt sitt arbete med att bevara ett unikt kulturarv, samtidigt som utveckling av verksamheten fortsätter. Flera projekt och initiativ har påbörjats för att tillgängliggöra och öppna fler hus och gårdar för gäst. Satsningar på digitalisering och förbättrad gästservice har gjort det enklare att hitta rätt på området. Djurparkens utveckling har fortsatt med ökat fokus på artbevarande frågor som får allt större betydelse.

Två händelser särskilt värda att lyfta fram är: Öppningen av "Voui ihan", Skansens första samtida konstutställning samt återinvigningen av Väla skola. Utställningen som skapades i samarbete med den nomadiska konstinstitutionen Verdde, satte fokus på samisk samtidskonst och visade hur Skansen kan förena samtida perspektiv med en historisk miljö. Den andra händelsen är att Väla skola, som genomgått en omfattande renovering, återigen är en viktig och välbesökt del av Skansens pedagogiska verksamhet och ger både barn och vuxna möjlighet att uppleva en unik historisk miljö på nära håll.

På Sollidenscenen bjöds det för första gången på vinterevenemang med Carola och den nyintroducerade Julallsången – ett uppskattat inslag som spred ljus och värme under årets mörkaste månader. Skansens sommarprogram lockade många gäster med en bredd av upplevelser, från konserter med folkkära artister och livepoddar till olika festivaler. Under året inleddes även ett flerårigt arbete med att utveckla Skansens mat- och dryckesutbud. Målet är att koppla detta närmre programinnehåll och uppdrag och i och med det göra Skansen till en destination för högkvalitativ skandinavisk mat och dryck.

2024 var också ett år av fina utmärkelser. Skansen blev för femte året i rad Sveriges mest besökta museum med 1 406 770 besökare. Skansen utsågs till "Sveriges mest hållbara varumärke inom rese- och turistbranschen" av svenska konsumenter och fick dessutom Evimatrix utmärkelser för "Starkaste varumärket" och "Trivsammaste miljön". Dessa erkännanden visar på kvaliteten i Skansens erbjudande och dess stora genomslag.

"Jag vill rikta ett varmt tack till gäster, volontärer, intresseorganisationer, samarbetspartners och finansiärer som gör Skansens verksamhet möjlig."

Maria Groop Russel

Skansen har stor potential att nå och beröra ännu fler människor, men här är ekonomin fortsatt en stor utmaning. Om resurser, under för lång tid, saknas för att underhålla och ta hand om Skansens byggnader kan ovärderliga kulturhistoriska värden gå förlorade och Skansens nuvarande position som populärt besöksmål riskerar att urholkas och minska. Behovet av investeringar och underhåll är enormt, detsamma gäller utveckling inom områden som digitalisering, tillgänglighet, säkerhet, brandskydd, djurhållning, programinnehåll och hållbarhet.

Avslutningsvis vill jag rikta ett varmt tack till alla gäster, volontärer, intresseorganisationer, samarbetspartners och finansiärer som gör Skansens verksamhet möjlig. Utan er – inget Skansen. Ett stort tack också till alla medarbetare för det professionella och engagerade arbete som ni utför varje dag, året om, för att göra Skansen till den levande miljö det är.

Året som gått

NPS 69 (71, 2023)

Net Promotor Score är ett mått mellan 0 och 100 som mäter kundnöjdhet. Siffran kommer från Skansens löpande gästundersökning.

Antal gäster: 1 406 770
(1 411 709, 2023)

Andel internationella gäster: 26 % (24 %, 2023)

29 455 gäster besökte Skansen på midsommarafton (28 235, 2023)

Den mest besökta midsommaraftonen på 19 år.

Jubilarer

Baltic Sea Science Center – Skansens östersjöhus firar fem år på Skansen den 11 april och slår publikrekord under året med över 652 000 gäster (604 000, 2023).

Utmärkelser

- **7 mars:** För andra året i rad utses Skansen till Sveriges mest hållbara varumärke inom rese- och turismbranschen i Sustainable Brand Index.
- **20 februari:** Skansen utses till årets starkaste varumärke och trivsammaste miljön i Evimetrix årliga undersökning Stockholmarnas favoritmuseum.
- **28 maj:** Skansen vinner två meriter i den internationella reklam- och designtävlingen One Show för kampanjen för hantverksdagar 2023.
- **19 augusti:** Skansen vinner DN Reklamcupen.
- **21 augusti:** Skansen vinner Stimgitarren.
- **4 november:** CNN Travel listar Skansens julmarknad som en av de bästa i världen.
- **14 november:** Kungliga Djurgårdens Intressenter, där Skansen ingår, får ett internationellt erkännande som en av världens mest hållbara storstadsregioner med Green Destinations Platinum Award.

Året som gått

Notiser

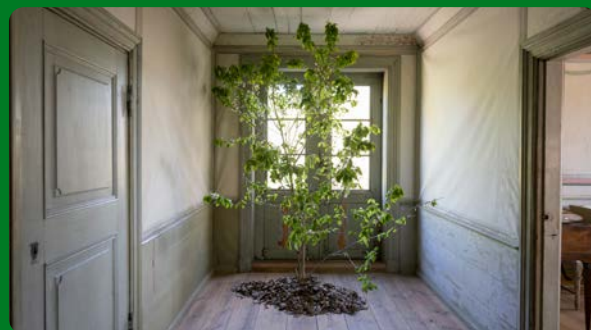
- **Yrkesmessa för gymnasieelever** på Baltic Sea Science Center gör succé och lockar hundratals elever som får kunskap om yrken och studievägar kopplat till vatten och hav. (21 mars)

- **Loppis på Galejan** arrangeras under fyra söndagar i april i syfte att uppmuntra till en mer medveten konsumtion. (premiär 7 april)
- **Global Sustainable Tourism Conference** hålls på Djurgården och samlar intressenter från hela världen, med fokus på hållbar turism. (23–26 april)
- **Pirr, parning och party** är temat när Skansen deltar i Kulturnatten 20 april. Singelvandring, historiens kontaktannonser, prat om djurens parningsritualer och dansgolv är några av aktiviteterna.

- **Tillbaka till tvättiden** – en humoristisk musikal om en familj på 50-talet har premiär 4 maj och spelas totalt 368 gånger under sommaren.
- **Biologiska mångfaldens dag** firas en hel vecka och gästerna bjuds in till aktiviteter och får tips på hur vi kan hjälpa naturen med bl.a. bihotell och fågelholkar. (16–27 maj)

- **Blomsterutställning i Skogaholms herrgård**, visningar, kurser, trädgårdsmarknad och annat när Skansen genomför temahelgerna Trädgårdsdagar för tredje året. (18–26 maj)

- **Sommarkafé i Folkets hus** gestaltar ett lokalt för- eningsliv som det kunde se ut sommaren 1952 när traktens ungdomar upprättar kafé för att utveckla ungdomsverksamheten.

- **Väla skola återöppnas** 17 juni, efter omfattande underhåll.
- **IUFRO World Congress**, en internationell träd- och skogskonferens, håller öppningsceremoni på Skansen 23 juni med plantering av träd.
- **Utställningen Vuoi ihàn** görs i samarbete med konstinstitutionen Verdde och visar samisk samtidskonst när sex konstnärer ställer ut sina verk i Ekshäradsgården. (öppnar 7 september)
- **Arbetet med en ny WC-byggnad** påbörjas under hösten, i syfte att förbättra servicen för gästen.
- **Tamrenarna flyttar ut** och renhägnet börjar byggas om, för att under 2025 ta emot den utrotningshotade skogsvildreinen. (17 oktober)
- **Sandödlor från Chester Zoo flyttar in** på Lill-Skansen. Arten finns endast i södra Sverige och är klassad som hotad.
- **Restaurang Solliden stänger** under senhösten inför en större renovering av hela fastigheten Solliden.

- **Grafisk profil** – Skansen lanserar en uppdaterad grafisk profil med historiskt inspirerade illustrationer framtagna av illustratören Lotta Külhorn. (27 november)

- **Ny e-handel** med försäljning av produkter från Skansenbutiken lanseras. Ny, modern design och förbättrade funktionaliteter skapar en ny köppplevelse. (lanseras 4 december)

- **Allsång på Skansen** gör för första gången en jul-allsång som sänds i SVT dagen för julafton. (inspelning 3 december)

- **Carolus Jul på Skansen** bjuder på konsert under bar vinterhimmel vid sex tillfällen på Sollidenscenen. (premiär 5 december)

Samverkan och kunskapsutbyte runt samisk samtidskonst

Skansen har under året förstärkt sitt pedagogiska arbete för att öka kunskapen om samisk kultur och historia. Genom förskoleprogram med utbildning för pedagoger, temavecka och en utställning om samtidskonst har Skansen skapat mötesplatser för att synliggöra Sveriges urfolk, med utgångspunkt i Skansens roll som folkbildare.

Under en ljummen sensommarhelg öppnade Ekshäradsgården från 1820-talet på första gången på länge sina portar för Skansens besökare. Nu stod den värd för utställningen *Vuoï ihán*, en konstutställning som lyfte sex samiska samtidskonstnärer och deras verk. *Vuoï ihán* producerades i samarbete med Verdde, en nomadisk konstinstitution baserad i Norrbotten som verkar för att synliggöra den samiska närvaron hos sina samarbetsparter.

Med inslag av populärkulturella referenser, traditionell byggnadskonst i överdimensionerad skala och oväntade mönster gav konstverken nya perspektiv på den samiska kulturens osynliga landskap och dess anpassningsförmåga. I mötet mellan Ekshäradsgården som kulturhistorisk miljö och de moderna konstverken skapades en unik dialog mellan historia och samtid. Utställningen, som under helger mellan 7 september och 27 oktober besöktes av många nyfikna gäster, visade också vikten av kunskapsutbyte och nätverk. Verdde betonade från början sin ambition att lämna bestående avtryck – inte bara i form av utställningen utan även i Skansens framtida arbete med samisk representation.

– Vi ville lyfta samiskt hantverk, konst och kultur i ett utställningsformat och en samtidskontext. I mötet med Verdde såg vi möjligheten för Skansen att fungera som

plattform för frågor vi arbetar långsiktigt med, utan att göra anspråk på en historieskrivning där vi inte har tolkningsföreträde. Den värdefulla dialogen med Verdde har gett oss insikter som kommer att påverka vårt pedagogiska arbete framöver, säger Eva Blomkvist, pedagogisk chef på Skansens kulturhistoriska avdelning.

Program för fler målgrupper och nya generationer

Viktiga steg i att utveckla Skansens pedagogiska metodik och förmedling kring samiskt kulturarv togs även tidigare under året. Den pedagogiska verksamheten utgår från ambitionen att ge alla besökare möjlighet att möta, förstå och reflektera över kulturarv i olika former, men också att möta olika målgruppers behov.

I samarbete med Sameföreningen i Stockholm genomfördes det traditionsenliga uppmärksammandet av samernas nationaldag den 6 februari. Från nationaldagsceremoni och aktiviteter för barn, till föreläsningar av Amnesty Sápmi och mat- och dryckupplevelser – i år utökades programmet med fler aktiviteter och dagar för att ge fler målgrupper möjligheten att delta.

På uppdrag av Södermalms stadsdelsförvaltning har Skansen tagit fram en utbildning som ökar kunskapen om samer och Sápmi bland förskolepedagoger och barn, med utgångspunkt i Saemien Sijte, Skansens samiska miljö. Utbildningen är framställd i nära samarbete med en samisk informatör från Sameföreningen i Stockholm och innehåller flera steg. Programmet, som sjösattes under våren 2024, består bland annat av förberedande material för förskolepedagoger, sinnliga och lekfulla besök på Skansen samt en tiplista med

aktiviteter att omsätta i förskolans löpande verksamhet. Programmet tar även fasta på att sprida medvetenhet till vårdnadshavare för att ytterligare förankra och bredda förståelsen för samisk kultur i samtiden.

– Årets insatser, och lärdomarna från dem, har utvecklat vår modell för hur samverkan kan fördjupa kulturhistoriska teman och engagera en bred publik. Samtidigt är de ett exempel på hur förmedling kan ske med respekt för urfolkens rättigheter och kultur. Skansen har kunnat visa att pedagogik är en levande och utvecklingsbar process och tillsammans med andra har vi skapat innehåll som belyser hur Skansen som plats kan förena kulturarv, konst och utbildning och hur berättelser från

det förflutna kan belysa framtidens frågor, säger Eva Blomkvist.

Långsiktigt arbete för inkludering

Arbetet under 2024 har inte bara förstärkt kunskapen om samisk kultur bland Skansens besökare, utan också lagt en stabil grund för framtida satsningar. Från förskolebarn till konstälskare har alla fått möjlighet att möta en kultur som bär på berättelser om både dåtid och framtid – en påminnelse om vikten av att inkludera och bevara urfolkens historia i vårt gemensamma kulturarv.

Modern vattenteknik ger liv åt gammalt kulturarv

Skansens historiska hus och gårdar, omgivna av naturområden och trädgårdar, är uppskattade besöksmål. Varje plats berättar en unik historia om Sverige och många gånger har tillgången till vatten spelat en viktig roll i den historien. Genom att använda modern teknik kan vi återskapa vattnets ursprungliga roll i Skansens kulturhistoriska miljöer.

Inblick Skansen

På Skansen finns byggnader från olika delar av Sverige som tillsammans skapar en unik upplevelse och ger besökare kunskap om svensk kultur och natur genom tiderna. Genom att använda modern teknik samarbetar Skansen tillsammans med vattenteknikföretaget Xylem med att återskapa vattenmiljöer som speglar de naturliga förutsättningarna som fanns vid byggnadernas ursprungsplatser, så som forsar eller tillgång till grundvatten. Målet är att ge Skansens gäster en mer autentisk upplevelse av hur livet tedde sig förr i tiden och att även effektivisera Skansens vattenanvändning.

Linberedningsverket och Motjärn – hantverkstradition och klart vatten

Linberedningsverket på Skansen är ursprungligen från Hälsingland och byggt under första delen av 1800-talet. Här visas hur man förädlar linplantor till spinnbara fibrer. Ända sedan linberedningsverket flyttade till sin nuvarande plats på Skansen har det

Linberedningsverket på Skansen

låga vattenflödet vid byggnaden varit en utmaning. Detta eftersom det endast kunnat driva vattenhjulet, som driver konstruktionen nödvändig för linberedningen, i ett par minuter.

För att återskapa ett vattenflöde så pass stabilt och högt, liknande det som funnits på byggnadens ursprungliga plats, installerades för ett tag sedan en modern pump med inbyggd styrning som innebär att linberedningsverket kan vara i gång längre perioder utan risk för vattenbrist eller översvämning. Framför allt kan besökare nu i högre grad ta del av en fantastisk hantverkstradition på plats. Även Motjärn är en plats på Skansen där modern teknik varit till stor nytta genom att möjliggöra ökad cirkulation av vattnet och förbättra vattenkvalitén.

Återskapandet av Moragårdens brunn – en levande historia om vatten

På 1800-talet var tillgång till rent vatten kritisk för både hushåll och boskapsskötsel. Brunnar och naturliga källor var viktiga för att förse hushåll och gårdar med nödvändigt vatten. I många år har Skansen haft tanken på att återskapa en laggad brunn vid Moragården från 1800-talets Dalarna. Målet var att brunnen inte bara skulle byggas med rätt kulturhistoriska teknik, den skulle dessutom fungera som en riktig brunn för att på så sätt kunna visa Skansens gäster hur människorna på gården hämtade vatten från brunnen förr i tiden. Det var en central del av vardagslivet och tillgången till rent vatten var helt avgörande – precis som idag.

Gemensam expertis inom kulturhistoria och byggnads-hantverk, tillsammans med nya tekniska lösningar så som en konstgjord grundvattenbassäng och specialanpassad pumpdesign, möjliggjorde återskapandet av en fungerande laggad 1800-talsbrunn – unik i sitt slag och mycket uppskattad av gäster och pedagoger.

”Ända sedan linberedningsverket flyttade till sin nuvarande plats på Skansen har det låga vattenflödet vid byggnaden varit en utmaning.”

Staffan Hansing,
byggnadsantikvarie på Skansen.

Lantraser – en viktig del av den biologiska mångfalden

Vid en första anblick kanske getterna, korna, hönsen och grisarna på Skansen ser ut som vilka djur som helst. Men faktum är att flera av djuren är utrotningshotade och under ytan pågår ett betydande arbete för att bevara Sveriges lantraser, en levande länk till vårt agrara arv som också kan vara avgörande för framtidens jordbruk. Att bevara svenska lantraser är inte bara en fråga om nostalgi. Det handlar om att rädda genuina, robusta djur som en gång varit en självklar del av det svenska bondesamhället.

Inblick Skansen

Skansen är en av de platser där besökare kan möta lantraser som linderödssvin, jämtgetter och fjällnära kor – djur som för några decennier sedan riskerade att försvinna för alltid, undanträngda av modernare raser framavlade för dagens högproduktiva livsmedelsindustri.

Anpassade till karga nordiska miljöer

Men lika lite som lantraserna passar in i det moderna jordbruket, lika bra passar de på fåbodrar, naturreservat eller i andra miljöer där produktionsegenskaperna inte kommer i första rummet.

– Det fina med lantraser är att de är anpassade för Sveriges skiftande landskap och klimat. De har egenskaper som gör dem väl anpassade till Sveriges ibland karga natur. Dessa djur kan beta på marker där andra raser skulle gå bet och klarar sig på enklare foder som gräs och löv, berättar Jennie Westander, zoolog på Skansen och engagerad i parkens bevarandearbete.

En kulturhistoria värd att bevara

För Skansen handlar bevarandet av lantraser om att visa upp en bit av Sveriges kulturhistoria. Varje djur på Skansen bär med sig en berättelse om hur livet på gårdarna en gång såg ut och hur människan levde i samklang med naturen. De svenska lantraserna är en viktig del av den biologiska mångfalden och fungerar också som en slags levande genbank, vilket är viktigt i en tid då klimatförändringar och miljöpåverkan ställer nya krav på jordbruket. Lantraser kan bli nyckeln till framtidens utmaningar, då de genetiskt bär på egenskaper som tål att användas i ett mer hållbart jordbruk. Skansen arbetar aktivt med att sprida kunskap om

dessa djurs värde för framtiden och deras roll i en värld där genetisk mångfald är avgörande.

– Skansens arbete med att bevara svenska lantraser som minst lika viktigt för Skansen som att bevara samlingen som byggnaderna, säger Jennie och betonar vikten av att hålla lantraserna tillgängliga för allmänheten. Vi har ett ansvar att se till att barn och vuxna inte bara ser de här djuren, utan också förstår deras historia och vad de kan lära oss om hållbarhet och biologisk mångfald.

”Det fina med lantraser är att de är anpassade för Sveriges skiftande landskap och klimat. De har egenskaper som gör dem väl anpassade till Sveriges ibland karga natur.”

Jennie Westander,
zoolog på Skansen.

Skansen tar ett helhetsgrepp om mat- och dryckesupplevelsen

Skansen har alltid varit en plats för tradition och upplevelser, och nu tas ett steg vidare för att mat och dryck ska bli en naturlig och uppskattad del av helheten. Med en tydlig ambition att etablera Skansen som en mat- och dryckesdestination investeras det i att skapa miljöer där besökare kan samlas för att njuta av god mat, välvalda drycker och en oslagbar utsikt.

Inblick Skansen

2024 – Ett år av viktiga beslut och planering

Under 2024 lades grunden för framtidens matupplevelse på Skansen. Ett av de mest betydelsefulla stegen var beslutet om en omfattande renovering av Sollidenfastigheten, där fokus är att kombinera hållbara lösningar med en design som speglar Skansens unika kulturarv. Samtidigt identifierades och inleddes ett samarbete med en ny partner för Sollidens restaurang, med målet att skapa en modern och kvalitativ restaurangupplevelse som tar tillvara på platsens potential. Dessutom har förberedelser påbörjats för att utveckla andra serveringsställen som Bollnäsgrillen, Balderslunden och Gamla Krogen. Planerna innefattar modernisering av kök och gästmiljöer samt nya koncept för mat och dryck som inspireras av lokal tradition och hållbarhet.

Tillfälliga lösningar under byggtiden

För att möta gästernas behov under ombyggnadsåret 2025 kommer Skansen att erbjuda nytänkande och tillfälliga serveringslösningar. Gästen kan se fram emot god och vällagad mat, inspirerad av Skansens traditioner och hållbarhetsfokus. På detta sätt säkerställs att mat och dryck fortsatt blir en viktig del av besöket.

En ny era med start 2025

Genom att, steg för steg, allt mer integrera mat och dryck som en del av Skansens erbjudande, blir Skansen en mer självklar destination för både spontana måltider och festliga tillfällen. Under hela 2025 sker en omfattande renovering av Solliden. Återöppning är planerad till högsäsong 2026. För övriga restaurangenheter väntar renovering och återöppning kommande år.

Foto från Skansens samlingar, 1965–1975

Forskning i framkant – genetiska spår ger nya möjligheter för artbevarande

Under året deltog Skansen i ett forskningsprojekt som undersöker hur luftburet RNA – en genetisk molekyl – kan användas för att identifiera arter och analysera deras hälsotillstånd. Forskare från Stockholms universitet var på plats i djurparken med mätutrustning och personal. Metoden som utvecklas kan bli värdefull inom naturvård, miljöövervakning och bevarandearbete i det vilda.

Inblick Skansen

Marc Friedländer, forskare på Stockholms universitet.

– Genom att samla in RNA, en speciell typ av genetisk information, från luften kan vi få viktig information – inte bara om vilken art som finns i ett område, utan också om djurens hälsa och ålder, säger Marc Friedländer, forskare på Stockholms universitet som leder studien.

Projektet bygger vidare på tidigare forskning som visat att det är möjligt att detektera DNA i luften. Genom att nu fokusera på RNA hoppas forskarna kunna få ännu mer detaljerad information om djuren i en miljö – något som kan bli avgörande för framtida artbevarandeprojekt.

– Att kunna bidra till en forskning som har potential att skydda djur i vilda miljöer är en viktig del av vårt arbete. Som djurpark kan vi bli en plattform för studier som gynnar artbevarandet på global nivå, säger Jennie Westander, zoolog på Skansen.

Luftburet RNA – så fångas djurens genetiska spår i luften på Skansen

Insamlingen av luftburet RNA sker med hjälp av enkla, portabla apparater. En fläkt suger in luft genom ett filter, som fångar upp mikroskopiska partiklar från miljön – i detta fall utvalda områden i Skansens djurpark. Partiklarna analyseras sedan i laboratoriet där forskarna med hjälp av avancerad sekvensering kan identifiera de genetiska spåren.

– Vi använder en plastlåda med en fläkt, batteri och filter som samlar in partiklar från luften. RNA:et löses sedan upp i laboratoriet och analyseras med en sekvenseringsmaskin som läser av molekylernas identitet, förklarar Marc Friedländer.

”Att kunna bidra till en forskning som har potential att skydda djur i vilda miljöer är en viktig del av vårt arbete”

Jennie Westander,
zoolog på Skansen.

Insamlingen skedde på flera platser runt om på Skansen, bland annat vid lodjuren och i lövgrodornas terrarium. En av fördelarna med att använda en djurpark är att forskarna redan vet vilka arter som finns på platsen, vilket hjälper dem att validera metoden.

– I en djurpark vet vi vilka djur som finns, vilket gör det enklare att jämföra våra resultat och se att metoden fungerar. Dessutom var Skansens medarbetare mycket engagerade och hjälpsamma vilket har varit till stor hjälp för oss, säger Marc Friedländer.

På plats var även projektets gästade samarbetspartners från Köpenhamns universitet – Kristine Bohmann och Christina Lynggaard.

Potential för framtida bevarandeinsatser

Den nya metoden kan på sikt revolutionera hur man samlar in data om hotade arter i det vilda. Till skillnad från traditionella metoder – som att samla avföring eller räkna individer – är luftburen RNA-insamling både mindre resurskrävande och mindre störande för djuren.

– Vi har redan sett att vi kan detektera RNA från förväntade arter, som kattdjur utanför lodjurshägnat och amfibie-RNA vid grodornas terrarium. Men metoden är fortfarande i sin linda och vi tror att vi kan göra den mycket mer känslig. Med mer precisa resultat kan vi inte bara identifiera vilka arter som finns i ett område, utan också få indikationer på hälsorisker innan de blir akuta, säger Marc Friedländer.

Djurparkens roll som plattform för forskning

Genom att samla data och testa nya metoder i djurparker kan forskare utveckla och förbättra tekniker för bevarandeinsatser som sedan kan tillämpas i hotade ekosystem världen över.

Jennie Westander, zoolog på Skansen.

– Skansen deltar så ofta vi kan i forskningsprojekt som syftar till att öka kunskapen om naturvård och artbevarande. Genom att erbjuda vår park som en plattform kan vi bidra till att utveckla metoder som gynnar hotade arter i hela världen. Det är ett fantastiskt exempel på hur djurparker kan stötta och vara en del av viktig forskning, säger Jennie Westander.

Utmaningar och vägar framåt för bevarandeforskning

Projektet har inte varit utan utmaningar. Att arbeta med RNA kräver extrem renlighet – en utmaning när man befinner sig mitt i naturen. Trots detta ser forskarna stora möjligheter för metoden i framtiden. Jennie Westander ser fram emot hur resultaten kan bidra till bättre förståelse av biologisk mångfald:

– Genom att kombinera forskarnas expertis med vår unika miljö hoppas vi att detta blir ett av många steg mot att rädda hotade arter. Djurens genetiska spår kan berätta så mycket mer än vi tidigare anat, och vi är stolta över att kunna bidra till den här forskningen.

Väla skola: Bevarad historia för framtida lärande

Väla skola, som flyttades till Skansen 1966 för att visa en landsbygdsskola från 1910-talet, kunde efter att ha genomgått ett omfattande underhållsarbete återigen öppna för besökare den 17 juni 2024. Projektet har även inneburit ett omsorgsfullt utvecklingsarbete, både som lärande besöksmål och tillvaratagandet av medarbetarnas expertis. Från framställande av pedagogiska målbilder till samlingsförvaltande och byggnadsvårdsmässiga insatser – omtyckta Väla skola har fått en uppdaterad skrud och står redo för framtiden.

Inblick Skansen

I närmare sextio år har Väla skola varit en av Skansens mest välbesökta kulturhistoriska miljöer. Många är de skolbarn och nyfikna besökare som fått kliva in och uppleva en skolmiljö med dess tillhörande lärarbostad i en landsbygdsskola under det tidiga 1900-talet. För att bevara miljön, och möjliggöra att kommande generationer kan engageras i platsen, genomgick Väla skola under ett års tid ett omfattande och omsorgsfullt underhåll.

Renoveringen handlade inte enbart om att bevara byggnaden utan också om att stärka Skansens pedagogiska verksamhet. Varje val har gjorts för att vara så troget som möjligt mot skolans historia och den tidsepok den visar. Arbetet innebar ett nära samarbete mellan flera av Skansens avdelningar som genom noggrann research, förstudier och förberedelser inventerade miljöns behov – utvändigt, invändigt och utbudsmässigt – men också för fungerande drift och arbetsmiljö. Målbilder togs även fram utifrån samlingsförvaltning, pedagogisk förmedling samt funktionalitet i den öppna verksamheten och skolvisningar.

Lagom till sommaren, den 17 juni, slog Väla skola upp sina portar igen och välkomnade besökare under högsången. Redan under våren hade miljön smygöppnat för skolklasser som bokat lektionen "En skoldag 1918". Att platsen lockar parkens gäster märktes även under julperioden, då Väla skola återigen kunde bjuda på sin traditionella gestaltning av en julgransplundring anno 1918.

Sammanfattning av insatser

- **Inomhus:** Skolan har fått nya ytskikt i alla nio rum, från skafferier till skolsal. Det trägolv som lades in i skolsalen 1966 har bytts ut. Snickerier och innertak har målats, och väggarna har tapetserats med handtryckta tapeter baserade på originalprover som samlades in vid flytten till Skansen. Nya gardiner och mattor har vävts för hand efter husets förlagor. Alla möbler har rengjorts och restaurerats eller konserverats. Totalt har 1757 objekt rengjorts, fotograferats och restaurerats, inklusive skolmaterial och möbler.
- **Exteriört:** Bland annat har skolans dass och uthus rödfärgats. I murens grindhåll vid skolelevernas ingång finns nu en ny trägrind. Den yttre miljön har bland annat utökats med en tydligare skolträdgård, som nya växter och tillskott av köksträdgård, bärbuskar och parkträd, för att spegla trädgårdsundervisningens centrala roll under 1910-talet. Tillsammans med skyltar som förklarar växternas användning förmedlas en rik historisk kontext redan innan besökaren kliver in i skolan. Totalt fraktades cirka 40 ton dåliga jordmassor bort, och cirka 90 ton bättre jord och sand tillfördes.
- **Gästupplevelsen** och förmedlingen har förstärkts med ett nytt pedagogiskt upplägg och uppdaterat skolutbud. En ny kollektion kulturhistoriska dräkter för Skansens pedagoger har tagits fram och utifrån ett pedagogiskt behov har den historiska inramningen även förstärkts med bland annat kompletteringar av skolkartor, glas och porslin.

Hållbarhet – en självklar del i Skansens arbete

Som en plats där Sveriges natur och kultur möts, har Skansen ett unikt uppdrag att vara en förebild för hållbar utveckling. Hållbarhet genomsyrar Skansens strategi, den dagliga verksamheten och mötet med gästerna. Genom att ta avstamp i Agenda 2030 och de globala målen strävar Skansen efter att bidra aktivt till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar framtid.

Hållbarhetsarbete

Strategiska huvudområden vägleder arbetet

Skansens hållbarhetsarbete vilar på tre strategiska huvudområden som vägleder arbetet:

- **Främja och värna kultur, djur och natur**
Bevarande av biologisk mångfald, skydd av kulturarv och spridning av kunskap om lösningar för framtidens utmaningar är centrala i vår verksamhet.
- **Klimatsmart och resurseffektiv verksamhet**
Genom att minimera klimatpåverkan, främja cirkulära flöden och utveckla hållbara lösningar för energi och resurser bidrar vi till en bättre planet.
- **Schysst styrning och relationer**
Vi säkerställer en inkluderande arbetsplats, stärker ansvarsfulla samarbeten och skapar tillgängliga och inspirerande upplevelser för alla.

Från ord till handling

Skansen har i sin hållbarhetspolicy identifierat strategiska huvudområden med tillhörande prioriterade mål som är av särskild relevans under de närmaste åren för att bli en mer hållbar verksamhet. Verksamhetens handlingsplan för hållbarhetsarbete är en konkret vägledning som omsätter hållbarhetspolicyens mål i praktiken. Planen identifierar prioriterade utvecklingsområden, inspirerade av Agenda 2030, och sammanför hela organisationen i en gemensam strävan mot ökad hållbarhet. Med tydliga mål och aktiviteter adresserar handlingsplanen frågor som bevarande av biologisk mångfald, resurseffektivitet och social inkludering.

Skansen strävar efter att göra hållbarhet till en naturlig del av verksamheten. Genom att förvalta kulturarv arbetar Skansen för att Sveriges historia ska bevaras för samtiden och framtida generationer, bland annat genom att tillgängliggöra historiska miljöer och digitalisera byggnader och föremål. Genom artbevarandearbetet bidrar Skansen till att skydda hotade arter och sprida kunskap om hur biologisk mångfald kan främjas. Verksamheten inspirerar även genom pedagogiska program som kopplar samman verksamhetens arbete med Agenda 2030. Samtidigt ser Skansen att mer kan göras för att förbättra resursanvändningen, med fokus på effektivare energianvändning och vattenhantering. Genom nära samarbeten och ständig utveckling hoppas Skansen kunna fortsätta bidra till en mer hållbar framtid.

En inspirerande samhällsaktör

Skansens hållbarhetsarbete är inte begränsat till den egna organisationen. Genom utbildning, programverksamhet och samarbete med forskare och organisationer når Skansen en bred målgrupp. Skansen strävar efter att inspirera gäster, medarbetare och samarbetspartners att ta del av och bidra till en hållbar framtid.

Effektrapport: Inledning

Skansen levandegör natur och kultur

Skansens grundare Artur Hazelius motto var ”känn dig själv”. Med det menade han att vi aldrig kan förstå vår framtid om vi inte känner vår historia. Han värnade om att vårt kulturhistoriska arv och människans band till naturen skulle leva vidare. Skansen med samarbetspartners arbetar för att hålla historien och naturen levande. Idag är många svenska djur- och växtarter hotade. Traditioner och hantverkskunnande riskerar att falla i glömska.

År 2022 beviljades Skansen 90-konto och blev under 2023 medlemmar i branschorganisationen Giva Sverige. Effektrapporten är en del av Skansens årsrapport och avser hela Skansens verksamhet, år 2024. Ytterligare information finns att hämta i övriga delar av Skansens årsberättelse och årsredovisning.

Målet med Skansens insamlingsarbete är att göra Skansen tillgängligt för fler, utveckla bevarandearbetet av såväl historiska miljöer som hotade djurarter och kulturväxter samt arbeta med hållbara hantverkstraditioner som riskerar att glömmas. Med en ökad insamling kan Skansen öka tillgänglig-

heten, öka bevarandearbetet och skapa fler aktiviteter för att människor med alla sinnen ska skapa engagemang vårt natur- och kulturarv – för kommande generationer.

	2024	2023
Sponsring	7 265 094	3 968 911
EU-bidrag	7 500	
Bidrag	500 000	
Gåvor	762 023	3 793 860

Effektrapport: Tillgängliggörande

Syfte och mål

Skansen verkar för att göra Sveriges natur och kultur tillgängligt för alla genom såväl fysiska möten i Skansens miljöer som digitala lösningar och samarbeten med skolor och organisationer. Skansen inspirerar och väcker intresse genom ett brett utbud av aktiviteter och samarbeten. Målet är att genom tillgänglighet skapa ett genuint engagemang som motiverar att aktivt delta i bevarandet av vårt kultur- och naturarv.

Insatser

- **Lektioner och visningar** för skolor och förskolor
- **Bokningsbara och öppna visningar för allmänheten**
- **Kurser och prova-på-aktiviteter**, t.ex. drejning, tunnbrödsbakning
- **Programaktiviteter och temahelger** som Hantverksdagar, samiska nationaldagen och Trädgårdsdagar
- **Samarbete med flera olika organisationer för att tillgängliggöra platsen** för grupper som av olika anledningar inte kan besöka Skansen på egen hand
- **Bjudit in olika grupper, föreningar och individer** som engagerat sig i Skansens förmedlingsverk-

samhet, t.ex. Järnhandlarföreningen, Barnmorskor, Skansens byalag och Välkomnande volontärer

- **Förmedling i digitala kanaler** genom kunskapsdelning på skansens webbplats, i sociala medier och på Digitalt museum

Effektmål och resultat

- Antal gäster på Skansen: 1 406 770 (1 411 709, 2023)
- Antal sålda årskort: 120 233 (varav barn tillägg 33 307) (ny paketering av årskort varför jämförelse med 2023 inte kan göras)
- Antal elever (inkl. förskola) totalt som besökte Skansen: 69 618 (69 817, 2023)
- Antal genomförda lektioner och visningar för skola/förskola: 1 128 (1 282, 2023)
- Antal öppna kulturhistoriska visningar: 93 visningar med totalt 1 176 gäster (45 visningar med totalt 485 gäster, 2023)
- Antal öppna visningar i djurparken om nordiska djur: 3 000 (ny definition varav jämförelse med 2023 inte kan göras)
- Antal personer som engagerat sig som volontärer eller genom samarbeten: 393 (ny definition varav jämförelse med 2023 inte kan göras)
- Räckvidd/impressions i sociala medier (Instagram, Facebook, LinkedIn, YouTube): 6 996 114
- Engagemang (interaktioner) i sociala medier (Instagram, Facebook, LinkedIn): 82 570

Effektrapport: Bevara natur och kultur

Syfte och mål

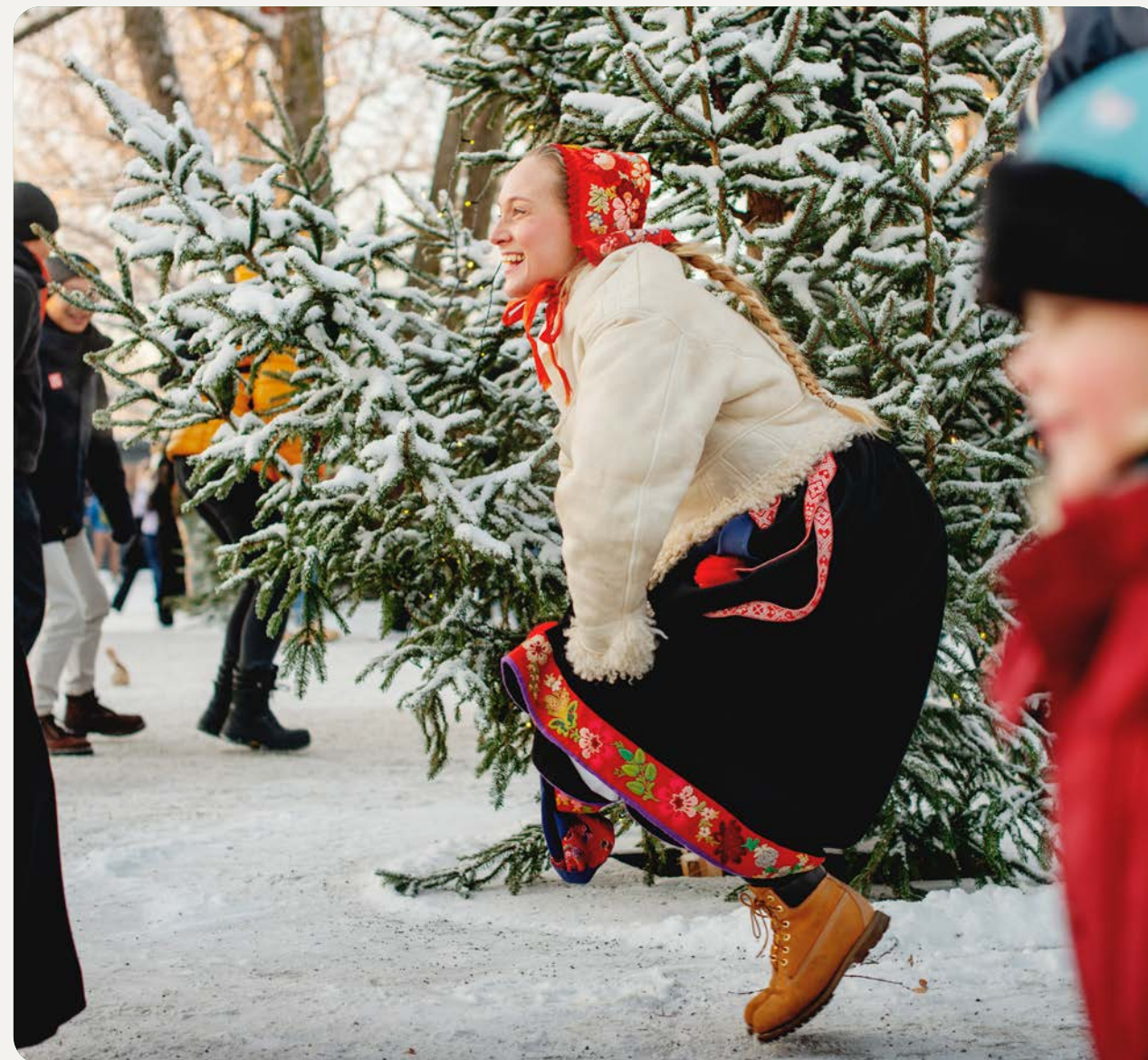
Skansen bevarar, levandegör och visar samspelet mellan natur, kultur och människans villkor genom tiderna. Djurparken arbetar med artbevarande, forskning och utbildning för att främja biologisk mångfald och hållbarhet, medan friluftsmuseet förvaltar och visar Sveriges kulturarv genom historiska byggnader, hantverk och berättelser. Genom att inspirera och förmedla kunskap väcker Skansen engagemang hos besökare för att bevara natur och kultur för framtida generationer.

Insatser

- Skansen genomför **lektioner och visningar med koppling till Agenda 2030**
- Skansen har genom specifika programaktiviteter verkat för att **hålla liv det i immateriella kulturarvet** genom till exempel Hantverksdagar, Trädgårdsdagar och frandet av högtider
- Skansen har deltagit i nationella och internationella **artbevarandeprogram** för att bevara hotade arter
- Skansen har bistått med resurser och personal till **forskningsprojekt** med syfte att öka kunskapen om artbevarande och naturvård
- Skansen har utfört underhållsinsatser på flera av våra **kulturarvsmiljöer** med takläggning, snickeriarbeten, ommålning och timmerarbeten
- Skansen har erbjudit flera olika **prova-på-aktiviteter** för att levandegöra äldre traditioner och låta gästerna uppleva och lära med alla sinnen

Effektmål och resultat

- Antalet visningar/lektioner med avstamp i Agenda 2030: 1128 (1 282, 2023)
- Skansen var del av 17 genbanker för att bidra till artbevarande av svenska lantraser (17, 2023)
- Antal artbevarandeprogram där Skansen deltar: 27 (27, 2023)
- Antal rödlistade arter på Skansen: 16 (17, 2023)
- Antal forskningsprojekt där Skansen bistått med stöd och resurser: 7, (10, 2023)
- Antal kulturhistoriska byggnader som renoverats: 15 (15, 2023)

Effektrapport: Hållbarhet

Syfte och mål

Skansens hållbarhetsarbete syftar till att minimera verksamhetens miljöpåverkan och skapa en medvetenhet och inspiration bland gästerna om att göra hållbara val. Genom undervisning, programverksamhet och samarbeten integrerar Skansen Agenda 2030 i verksamhetens aktiviteter.

Insatser

- Under året har verksamheten fortsatt **arbetet för att nå satta hållbarhetsmål** gällande resurseffektivisering, minskad avfallsmängd med mera.
- Under våren fastställdes **Skansens nya hållbarhetspolicy** med nya strategiska huvudområden och mål för att skapa en långsiktigt hållbar verksamhet. Även verksamhetens handlingsplan för hållbarhetsarbete reviderades.
- **Undervisning om natur och kultur** med utgångspunkt i hållbarhet och ansvarfulla val.
- Under 2024 kompletterade Skansen sin **gästundersökning** med nya frågor som syftar till att utvärdera och öka vår förståelse för gästernas möjlighet att göra hållbara val under sitt besök.

Effektmål och resultat

- Genomförda aktiviteter i handlingsplanen för hållbarhetsarbete, se Hållbarhetsrapport 2024 har resulterat i bland annat minskad elanvändning samt minskad mängd park- och trädgårdsavfall.
- Antalet visningar/lektioner med fokus hållbarhet, klimat och biologisk mångfald, utifrån Agenda 2030, ökade med 29 % (1 392, 2024 mot 1 079, 2023)
- 71 % av gästerna uppger att de i hög eller mycket hög grad kan göra hållbara val under sitt besök på Skansen. Den nya frågan har gett Skansen värdefulla insikter för att ytterligare förbättra och främja hållbarhet i besöksupplevelsen.

Effektrapport: Utvärdering av effektrapporteringen

Skansen tar steg i att integrera Giva Sveriges riktlinjer i sin effektrapportering. Rapportens styrkor är tydlighet i hur Skansen arbetar för att uppnå uppdraget inom fokusområdena med flera mätbara indikatorer som går att följa över tid. Rapportens svagheter ligger i att Skansen ytterligare skulle behöva visa de långsiktiga effekterna av sina insatser. Utformandet av rapporten är under utveckling.

Resultatredovisning

Stiftelsen Skansen finansieras via egna intäkter, donationer från företag, privatpersoner och stiftelser, testamenten samt genom statliga anslag.

Det statliga anslaget kontrolleras genom riktlinjer från Kulturdepartementet. Följande sidor redovisar Skansens resultat, enligt riktlinjerna till Skansen verksamhetsåret 2024.

Resultatredovisning

Kultur- och naturarv

”Stiftelsen Skansen ska utveckla förvaltningen av kultur- och naturarv inom sin verksamhet, bland annat genom att traditionsburen kunskap tas till vara, används och utvecklas.”

Friluftsmuseet Skansen är ett unikt och älskat besöksmål. För femte året i rad har Skansen utsetts till Sveriges mest besökta museum med 1 406 770 gäster.

Skansen är världens äldsta friluftsmuseum, grundat 1891, och en global förebild för liknande aktörer. Skansens uppdrag är att levandegöra, bevara och förmedla Sveriges kultur- och naturhistoria. Genom en mångfald av upplevelser, friluftsmuseum, djurpark, trädgårdar, högtider, evenemang, programverksamhet, visningar och genom servering av mat och dryck verkar Skansen för att attrahera och vara relevant för en målgrupp bestående av nationella och internationella gäster i alla åldrar. Under 2024 var Skansen Sveriges mest välbesökta museum med 1 406 770 fysiska besök.

Friluftsmuseets främsta syfte är att inspirera och sprida kunskap om kulturhistoria, traditioner, hantverk, djur och natur och om hur människors livsbetingelser har varit och utvecklas. Med utgångspunkt i museimiljöerna, som omfattar byggnader, föremål, utomhusmiljöer, dräkter och textilier samt genom medarbetarnas specialistkunskaper inom en rad olika områden, inspirerar Skansen gäster att upptäcka, uppleva och lära nytt samt att se nya samband mellan historia, samtid och framtid.

Djurparkens främsta syfte är att inspirera och sprida kunskap om djur, natur och hållbarhet, samt att bidra till forskning. Som stadsnära djurpark finns en unik möjlighet att nå ut och engagera en stor mängd gäster, skolelever och företag. För många besökande barn erbjuder djurparken den första och ibland den enda kontakten med vilda och en del tama djur. Djurparkernas roll för att bevara hotade djurarter blir allt viktigare i takt med att fler arter hotas av utrotning. Ett besök på Skansen ger inte bara en inblick i historien utan ger också perspektiv på våra egna liv här och nu.

Skansen sätter samhällsaktuella frågor i ett historiskt perspektiv och engagerar människor till att förstå och vara aktiva i sin samtid. Nya berättelser, perspektiv och idéer väcks i de samtal som förs mellan de människor som deltar i Skansens verksamhet.

Urval av året insatser:

Bevarande och renoveringar av historiska miljöer

- **Väla skola:** Den nyrenoverade skolan öppnade i juni -24. Alla ytskikt och föremål är genomgångna och dessutom har en skolträdgård från 1910-tal anlagts. En insats som uppskattades mycket av gäster.
- **Seglora kyrka:** En målbild och åtgärdsplan för kyrkans yttre miljö togs fram i samarbete med en trädgårdshistoriker. Arbetet inkluderade hantering av kyrkogårdens trädkrans och planering av en ny tillgänglighetsramp. Efter åtgärderna runt Seglora kommer kyrkogården vara mer tillgänglig och välkomnande.
- **Järnhandlarhuset:** Järnhandlarbostaden är en av de miljöer som är öppna mest under året. Slitaget är stort. Under året har en genomgripande insats gjorts både beträffande möbler, föremål och bostadens ytskikt.

Artbevarande och biologisk mångfald

- Ökat samarbete med universitet och internationella aktörer för att utveckla sitt artbevarandearbete.
- Lantraser: Fler Åsenfår, Gutefår och Kindahöns införskaffades för att stärka bevarandet av svenska lantraser.
- Skogsvildrenar: Arbetet startade för att ersätta tamrenar med skogsvildrenar. Den första gruppen skogsvildrenar flyttar in på Skansen 2025.

Digitalisering och framtida bevarande systemuppdateringar

- Digitalisering av samlingar: Inventering och digitalisering av föremål i Skånegården påbörjades som en del av ett större utvecklingsprojekt.
- Systemuppdateringar: Förberedelser för en större uppgradering av samlingsförvaltningssystemet Primus slutfördes.

Konservering och akutinsatser

- Kronbergs ateljé inledde ett treårigt konserveringsprojekt
- Fäbodens 190 föremål mögelsanerades akut och magasineras temporärt efter upptäckta angrepp. Akuta lagningar genomfördes i Fäbodens byggnader för att säkra samlingarna.
- Ett magasin med klimatstyrning inreddes på vinden i Tottieska gården för en samling 1700-talsböcker.
- Ett nytt textilmagasin inrättades i Bergrummet för delar av Skansens textila samlingar.
- Järnhandlarhusets ytskikt och golv renoverades, och kompletterande nyförvärv gjordes för interiören.

Framtidsutmaningar

Skansen står inför utmaningar med att i tillräcklig takt, inom ramen för de resurser som finns både klara arbetet med att bevara historiska miljöer och samtidigt att möta en publik med förändrade förväntningar på upplevelser och service, både på plats och digitalt.

Resultatredovisning

Friluftsmuseets särskilda förutsättningar

”Stiftelsen Skansen ska utveckla friluftsmuseets särskilda förutsättningar för att förmedla kunskap om och upplevelser av kultur- och naturhistoria.”

En levande arena för kunskap och upplevelser

Friluftsmuseet Skansen har en unik förutsättning att förmedla historia och naturupplevelser på ett sätt som engagerar alla sinnen. Varje dag året om.

Gäster i olika åldrar erbjuds guidningar och visningar, bjuds in att delta i aktiviteter, utforska autentiska kulturhistoriska miljöer och möta djur och natur på nära håll. Traditioner levandegörs, kunskap om biologisk mångfald och viktiga frågor om hållbarhet lyfts fram i en miljö som är tillgänglig för människor i olika åldrar och med olika bakgrund.

Med både traditionella och moderna metoder möter Skansen nya generationer av besökare och bidrar till ökad kunskap om Sveriges historia samt kultur- och naturarv.

Genom specialanpassade program och evenemang fortsätter Skansen att utveckla nya erbjudanden som en inspirerande plats för både lärande och rekreation. Diagrammet visar direkta drift- och underhållskostnader, uttryckt i tkr, för ett urval av Skansens folkbildande verksamhet.

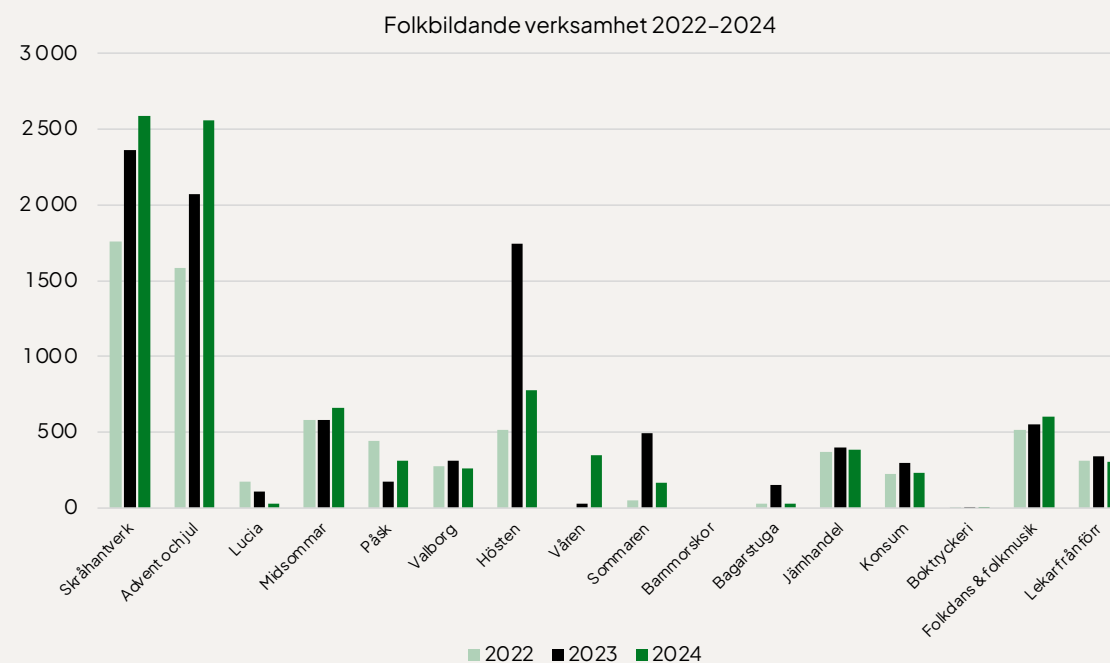

Diagram 1 visar direkta drift- och underhållskostnader för ett urval av Skansens folkbildande verksamhet för åren 2022-2024 (uttryckt i tkr). Till dessa poster tillkommer även indirekta kostnader om 19 276 tkr (17 230 tkr år 2023, 16 736 tkr år 2022)

Resultatredovisning

Urval av året insatser:

Trädgårdsdagar

- Skansens trädgårdsmästare engagerade gäster genom visningar i olika trädgårdar och prova-på-aktiviteter.

Digitalt skolmaterial

- Digitalt material för skolor inför och efter besöket togs fram.
- Baltic Sea Science Center representeras nu på lärarplattformen havetiskolan.se.

Miljökommunikation och forskning

- Två undersökningar genomfördes av Linköpings universitet respektive Centrum för Naturvägledning om gästernas uppfattning av biologisk mångfald och utställningar, med resultat som sammanställs till 2025.

Nationella och internationella samarbeten

- Personal från djurparken deltog i konferenser om havsmedvetenhet och tog emot studiebesök från forskare och djurparker för kunskapsutbyte.

Evenemang och föreställningar

- Den nyskrivna musikalen Tillbaka till tvättiden om 50-talet spelades under året även på engelska.
- TEDx Stockholm höll ett event om havets betydelse på Baltic Sea Science Center.
- Valborgsfrändet presenterades även på engelska i år.
- Kulturnatten med temat "Pirr, parning och party" lockade nya målgrupper.

- Visstuga förändrades och bjöd in gästerna att sjunga med, i stället för att endast lyssna som tidigare.

Utställningar och temadagar

- Utställningen Voui ihán om samisk samtidskonst visades i Ekshäradsgården.
- Den samiska nationaldagen utökades till en hel vecka med aktiviteter.
- Folketshus gestaltades som ett 50-talsfik, och ett nytt skolprogram introducerades i Väla skola.

Hållbarhet och innovation

- Galejan anordnade loppmarknad under fyra lördagar för att uppmuntra hållbar konsumtion.
- I syfte att levandegöra historiska miljöer och öka tillgängligheten genomfördes ett projekt med Riksantikvarieämbetet som tog fram moduler för belysning och ljud i museimiljöer.

Hantverk och immateriellt kulturarv

- Båtbyggare visade hantverket bakom klinkbyggda båtar, en tradition som nu finns på UNESCO:s lista över mänsklighetens immateriella kulturarv.

Framtidsutmaningar

Att bevara och utveckla ett friluftsmuseums autentiska karaktär kräver kontinuerligt arbete med byggnads- och landskapsvård, samt anpassning till nya publik-behov och krav på modernisering. Utmaningen är att förena dessa behov med både hållbara lösningar för framtiden, och samtidigt att erbjuda inspirerande gästupplevelse som ökar förståelsen för kultur, historia och natur och hur människors levnadsval påverkar framtiden.

Resultatredovisning

Samarbete och samverkan med andra aktörer

Stiftelsen Skansen ska samverka med andra aktörer för att utveckla verksamheten. I detta ingår att verka för att ideella organisationer och andra delar av det civila samhället involveras. Stiftelsen Skansen ska även bedriva ett internationellt utbyte och samarbete.

En plattform för samverkan och utveckling

Skansens roll som friluftsmuseum och kulturhistoriskt centrum sträcker sig långt bortom dess geografiska gränser.

Genom samverkan med ideella organisationer, näringsliv, forskningsinstitutioner och andra samhällsaktörer stärker Skansen sin förmåga att förmedla kunskap, inspirera och bidra till hållbar utveckling. Dessa samarbeten öppnar dörrar för nya perspektiv, sprider värdefull kunskap och skapar långsiktiga relationer som gynnar både samhället och Skansen som besöksmål.

Vissa partnerskap möjliggör ny utveckling och djupare engagemang. Samarbetet med universitet har inte bara stärkt forskning och bevarandeinsatser, utan även öppnat nya vägar för att nå en bredare publik. Genom volontärverksamheten skapas möjlighet för fler att bidra till Skansen. Genom samarbeten med

ideella organisationer erbjuds möjligheter till besök, för människor som av ekonomiska eller andra skäl inte besöker Skansen på egen hand.

Urval av årets samarbeten:

- **Nätverksträff** för trädgårdsmästare och forskare inom trädgårdshistoria.
- **Samarbete med Hvilan Utbildning** är en praktisk utbildning inom trädgårdsskötsel för grupper om 10–15 personer under hela året.
- **Fortsatt samarbete med StockholmsRosen** med gemensamma aktiviteter som beskärning och rosodling tillsammans med Svenska Rosensällskapet.
- **Samarbeten med Coop Östra, Xylem** och forskningsinstitutioner såsom Stockholms universitet och Naturhistoriska riksmuseet i olika projekt kopplade till hållbarhet och biologisk mångfald.
- **Baltic Sea Science Center** samverkar i Kunskapsrådet med forskare och kommunikatörer från SU, SLU och SVOA.

- **Rulltrappsprojektet** är en informationssatsning om biologisk mångfald i samarbete med Visualiseringscenter, finansierat av Wallenbergstiftelsen.
- **WISE-projektet** är ett partnerskap i Sveriges största innovationsprojekt om vattenutmaningar, finansierat av Vinnova, Energimyndigheten och Formas.
- **Samarbete med PLAST och SSCO** med aktiviteter för ukrainska scouter och studentfrände under högtider som påsk och Valborg.
- **Samarbete med ideella föreningar** med stöd och deltagande i aktiviteter med föreningar som Skansenkören och Skansens byalag.
- **Genom Kungliga Djurgårdens Intressenter** deltog Skansen i nationaldagsfirande på Rinkeby torg som arrangerades av Shanta IF.
- **Samarbete med Jernhusen** möjliggjorde att Skansen närvarade på Stockholms Centralstation med julpyssel och försäljning av julklappar.
- **Genom samarbete med organisationer** som FUB och Autism- och Aspergerföreningen, RBU, Svenska Downsföreningen och Studieförbundet Vuxenskolan når Skansen målgrupper med funktionsnedsättningar.
- **Astrid Lindgrens Värld och Astrid Lindgren AB** gästspelade och skapade kulturaktiviteter för barnfamiljer.
- **Internationellt ledarskapsprogram** med deltagande i European Leadership Programme och representation vid internationella konferenser.
- **Nätverksträffar och kunskapsspridning** med organiserade nätverksmöten för volontärsamordnare och bidrag till forskningsprojekt, inklusive böcker om historiebruk och inredningsmåleri.

- **Bidrag till bevarande av traditionell kunskap** och aktivt deltagande i programrådet för traditionell kunskap kopplat till biologisk mångfald och hållbart nyttjande.
- **Internationellt utbyte genom EAZA, WAZA, AEOM** har fortlöpt under året.

Framtidsutmaningar

Skansens samarbeten skapar nya möjligheter till nya kunskapsutbyten och till att nå nya målgrupper och stärka Skansens roll som en plats för lärande och kulturutbyte men också för Skansen som viktig part och aktör i aktuella samhällsfrågor. För att möta ökande krav på innovation och tillgänglighet krävs fortsatt strategiskt arbete med finansiering och partnerskap.

Resultatredovisning

Verksamhetens resultat

”Stiftelsen Skansen ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till vad museilagen och stiftelsens stadgar föreskriver.”

En hållbar framtid genom vård och förvaltning

Genom hållbar samlingsförvaltning, noggrann vård av historiska byggnader och en förankrad respekt för traditioner säkerställer Skansen att kulturarv bevaras och tillgängliggörs.

Verksamheten strävar efter att förena historiskt bevarande med nutida relevans, där gäster kan uppleva en levande länk mellan det förflutna och nutiden.

Genom projekt som stärker samlingsförvaltningen, återupptagna samarbeten med Nordiska museet och ett långsiktigt fokus på hållbart byggnadsunderhåll fortsätter Skansen att vara en ledande kraft inom kultur- och naturarvsbevarande. Insatser som dessa är inte bara tekniska åtgärder – de är ett sätt att säkerställa att kommande generationer kan utforska, lära av och inspireras av Sveriges rika historia.

Samlingsförvaltning

- Effektiv och hållbar samlingsförvaltning: Fortsatt långsiktigt arbete med att registrera och dokumentera samtliga kulturhistoriska objekt i databasen Primus. Syftet är att säkerställa spårbarhet och kunskap om samlingarna, även vid kris eller katastrof.

- Relevanta insamlingar: Insamling sker enbart för att utveckla museimiljöer, pedagogisk verksamhet och program, samt för förvärv av originalförlagor för nytillverkning av dräkter.

Samarbete med Nordiska museet:

- Bidrag till forskningsprojektet ”Modekonfektionens genombrott i Sverige” med digitalisering och publicering av 97 modedelar av Erling Richard från Skansens dräktsamling.
- Återupptagna samverkansmöten om evighetsdepositioner och forskningsfrågor.
- Framtagning av en överenskommelse om användning av fotografier från Skansens verksamhet, ägda och förvaltade av Nordiska museet.

Samarbete inom centralmuseerna samarbetsråd CMS

- Inom ramen för CMS bidrar Skansen i en rad utredningar och frågor bland annat gällande långsiktig samlingsförvaltning, beredskap och digitalisering.

Vård av byggnadsbeståndet

- Underhållsplan: Arbetet med underhållsplaner för Skansens byggnader omfattar nu mer än hälften av beståndet och prioriterar insatser för att förhindra omfattande följdsador.

- Täta tak: Underhåll av tak under året, inklusive kyrkspån på Skogaholms herrgård, stickspån på Posthuset och marknadsbodas samt torvtak på Ransättersboden och Kyrkhultstugan. Takreparationer genomfördes i närvaro av gäster som kunde följa arbetet och ställa frågor.
- Materialanskaffning: Samarbeten för att tillvarata och utveckla traditionell materialproduktion, såsom gråstov för torvtak, näverskörd tillsammans med Hantverkslaboratoriet i Mariestad och undersökning av möjligheter för inhemsk halmproduktion.
- Traditionsbunden kunskap: Bevarande och spridning av hantverkskunnande genom utförande av vård- och underhållsarbete av Skansens egna hantverkare, med deltagande av lärlingar, praktikanter och frågor från gäster.

Framtidsutmaningar

Behovet av att restaurera och underhålla historiska byggnader är ständigt pågående och underhållsskulden på Skansen är stor, samtidigt som de ekonomiska resurserna är begränsade.

Arbetet med Skansen samlingsförvaltning är långsiktigt och sker stegvis över tid. Samlingsförvaltningen är en förutsättning för tillgängliggörande genom

digitalisering, samt också en förutsättning för beredskap och skydd av kulturarv.

Resultatredovisning

Den unga publiken

”Stiftelsen Skansen ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till vad museilagen och stiftelsens stadgar föreskriver samt i enlighet med de riktlinjer som framgår ovan.”

En levande lärandemiljö för unga

Skansen är en unik plats där barn och unga kan lära sig om natur, kultur och hållbarhet genom interaktiva och upplevelsebaserade aktiviteter.

Här får alla, oavsett ålder, möjligheten att inte bara observera kultur, natur och historia, utan också delta i den genom lek, skapande och reflektion.

Från praktiskt traditionellt hantverk till moderna miljö-utmaningar, som utforskas i Baltic Sea Science Center, erbjuder Skansen ett brett spektrum av lärandeupplevelser som stärker förståelsen för samhälles utveckling och människors levnadsförutsättningar.

Genom aktiviteter som ”Kapten Reko” med fokus på hållbarhet, workshops om Östersjöns ekosystem och traditionella lekar från förr, skapas en pedagogisk bro mellan generationer. Skansen är inte enbart ett museum – det är en plats för utforskande, lek och en djupare förståelse för människors levnadsbetingelser genom historien. I tabellen nedan redovisas driftskostnaderna, uttryckt i tusentalskronor, för en del av arbetet riktat mot barn.

Verksamhet riktad mot barn (belopp i tkr)	2024	2023	2022
Lill-Skansen	5 231	4 825	6 093
Lovverksamhet	0	44	85
Sportlov	190	81	81
Höstlov	271	263	56
Cirkus	0	136	28
Barnaktiviteter	109	0	68
Barn och böcker	20	20	13
Ponnyridning	47	3	12
Musik & allsång	812	793	0
Nöjesfält	0	0	8
Summa	6 681	6 165	6 444

Tabell 1 visar driftskostnaderna för delar av Skansens arbete riktat mot barn för åren 2022–2024 (uttryckt i tkr)

Urval av årets insatser

- **1 228 förbokade lektioner och visningar** för skola och förskola genomförda. Kapten-Reko veckor nådde 2 484 deltagare i 171 grupper med fokus på hållbarhet, mat och miljö.
- **Ungas röst för Östersjön** är ett projekt med Baltic Sea Science Center som inkluderade digitala och fysiska workshops om Östersjöfrågor.
- **Yrkesmässa på BSSC** som är en mässa för gymnasieelever där över 370 ungdomar mötte yrkesverksamma för inspiration.
- **Temadagen Barn och Böcker** i samarbete med Stockholms stads skolor och ALMA-priset för att främja läslust och lärande.
- **Lill-Skansens dagliga program** med djur och aktiviteter som ”Dagens djur” samt teaterföreställningar som Kapten Reko och Sjung med!.
- **Skollovsaktiviteter** med kreativa aktiviteter som äggmålning, påskpyssel, sång- och danslekar, hinderbanor och sagoberättande.
- **Lekar från förr och retrolek** där vi blandar traditionella lekar och spel som inspirerar till interaktion och rörelse.
- **Luciafirande** med barnens Luciatåg och Lucia som på 1920-talet.
- **Temahelgen Astrid Lindgrens Värld på Skansen** med teater och aktiviteter.
- **Hantverksdagar** med prova på-aktiviteter som klistermarmorering för att lära om traditionellt hantverk.
- **Trädgårdsdagar** med aktiviteter för barn som att så frön och sätta potatis i egenhändigt gjorda krukor.
- **Musik- och scenprogram** med Tvåornas kör, Allsång på Skansen, Rub a Dub-festival och Latin Bash Festival lockade barn och unga med sina familjevänliga inslag.
- **Kulturnatten** med fri entré med aktiviteter som riktades mot ungdomar och engelskspråkiga gäster, med temat parning och vårens känslor.
- **Närvaro utanför Skansens område** med pyssel på Stockholms Centralstation i december samt retrolek med stylvor på Rinkeby torg på nationaldagen.

Resultatredovisning

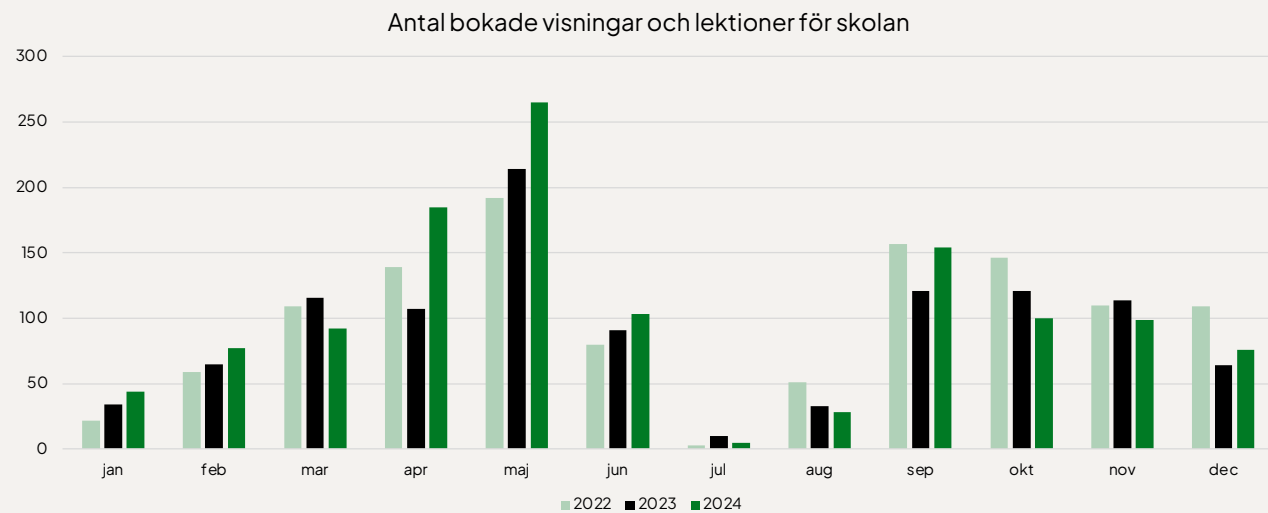
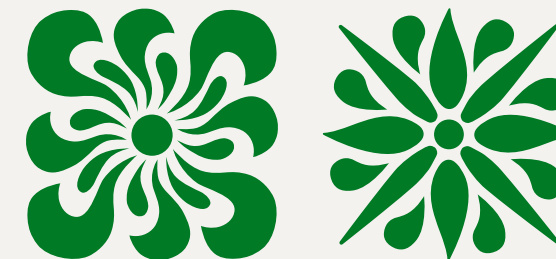
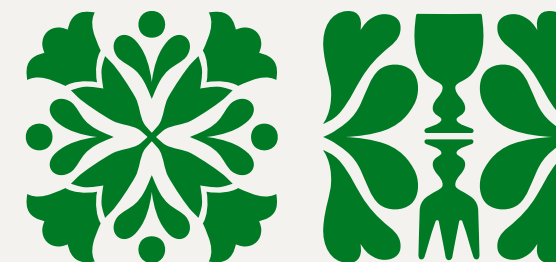

Diagram 2 visar antalet förbokade visningar och lektioner för skolan (från förskola till vuxenstuderande) för åren 2022–2024

Framtidsutmaningar

Skansens arbete med den unga publiken är centralt och en möjlighet att skapa ett långsiktigt engagemang för kultur-, natur och hållbarhetsfrågor. Utmaningar som att anpassa aktiviteter för att möta en alltmer digitaliserad värld och nå fler och bredare målgrupper kräver nytänkande och innovation på nya sätt.

Framtiden handlar dels om nya pedagogiska initiativ, digital service och initiativ, samtidigt som Skansen fördjupar samarbeten med skolor och organisationer. Genom detta inspirerar Skansen barn och unga till engagemang och handling inom olika relevanta områden.

Resultatredovisning

Verksamheten för personer med funktionsnedsättning

”Stiftelsen Skansen ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till vad museilagen och stiftelsens stadgar föreskriver samt i enlighet med de riktlinjer som framgår ovan.”

Att göra Skansen tillgängligt för alla

Skansen arbetar aktivt för att göra verksamheten tillgänglig för gäster med funktionsnedsättningar. Genom fysiska anpassningar, inkluderande program och digitala lösningar arbetar Skansen för att alla gäster får möjlighet att ta del av kultur- och naturupplevelser på lika villkor.

Tillgänglighet är en central del av Skansens verksamhet. Genom kreativa och hållbara lösningar arbetar Skansen för att öka tillgängligheten för alla, trots utmaningar kopplade till geografiskt läge och unika kulturhistoriska byggnader. Tillgänglighet är inte bara en teknisk eller fysisk fråga, utan en del av visionen om att göra kultur- och naturarvet levande och tillgängligt för alla.

Urval av insatser och prioriteringar:

Fysiska anpassningar

- **Tillgänglig gångväg vid Skogaholms herrgård:** En ny gångväg i stenmjöl ersatte en tillfällig ramp och förbättrade tillgängligheten till huvudbyggnadens entré.

- **Rullstolsanpassade program:** Kulturnattens aktiviteter på Bollnästorget, Baltic Sea Science Center och vandringar var tillgängliga för rullstolsburna gäster.

Program och aktiviteter

- **Skansen för alla:** Ett årligt program med aktiviteter anpassade för gäster med funktionsnedsättningar.
- **Barn och Böcker:** Ett skolprogram med visningar och scenprogram särskilt anpassat för barn med funktionsnedsättningar.
- **Sportlov i Bragehallen:** Erbjud en lugnare miljö med material speciellt framtaget för barn med NPF-diagnoser.

Digitala och tekniska lösningar

- **En audioguide lanserades under året** och erbjuder guidning och information för alla gäster och skapar tillgänglighet för gäster med synnedsättning.
- **Digitalt Museum:** Tillgängliggör museisamlingarna som görs tillgängliga även för gäster som inte kan ta sig till Skansen.

- **Textning av Valborgstalet:** Uje Brandelius vårtal på Sollidenscenen textades på svenska och engelska för gäster med hörselnedsättningar.
- **Konstutställningen Vuoi ihán** i Ekshäradsgården presenterades med bilder på Skansens webbplats, för gäster som av tillgänglighets-skäl inte kunde besöka utställningen på plats.

Evenemang med särskilda anpassningar

- **Allsång på Skansen:** Erbjud platser för gäster med rullstol och/eller dolda funktionsnedsättningar, inklusive ledsagare, samt möjligheten att boka via en tillgänglighetslinje.

Framtidsutmaningar

Skansen har stora utmaningar i sitt arbete med tillgänglighet, inte minst på grund av de geografiska förutsättningarna och antikvariska krav som ställs på de kulturhistoriska miljöerna. Målet är att skapa en plats där alla besökare, oavsett förutsättningar, kan ta del av Skansens olika erbjudanden.

Resultatredovisning

Samverkan

”Stiftelsen Skansen ska redovisa uppnådda resultat av samverkan med andra aktörer.”

Samverkan som drivkraft för utveckling

Skansen fungerar som en samlingspunkt för kultur, kunskap och innovation. Genom att aktivt samarbeta med organisationer, myndigheter, forskningsinstitutioner och företag stärker Skansen sin roll som en inkluderande och kunskapsförmedlande aktör. Samverkan är en central del av Skansens strategi för att nå ut till nya målgrupper, utveckla innovativa projekt och bidra till spridningen av kunskap om hållbarhet, biologisk mångfald och kulturarv.

Under året har Skansens samarbeten inneburit framsteg inom både utbildning och bevarande. Exempelvis har samarbeten med skolor och forskningsinstitutioner genom Baltic Sea Science Center öppnat nya möjligheter för pedagogiska insatser om Östersjöns miljö. Projekt för biologisk mångfald, som återplantering av blåstång i Stockholms skärgård, har visat hur samarbete kan leda till konkreta resultat för hållbar utveckling. Genom kulturella och sociala samarbeten har Skansen också skapat plattformar för dialog och inkluderande aktiviteter för olika målgrupper, från ukrainska scouter till funktionsrättsorganisationer.

Urval av årets insatser:

Samarbeten inom utbildning och forskning

- **Samarbete med Coop Östra:** Möjliggjorde för 2 484 barn att lära sig om matens ursprung och dess påverkan på miljön.
- **Samverkan med Stockholm Vatten och Avfall (SVOA):** Över 400 skolklasser besökte Baltic Sea Science Center kostnadsfritt.
- **Kunskapsrådet vid BSSC:** I samarbete med SVOA, Stockholms universitet och Sveriges lantbruksuniversitet sprids aktuell forskning och information om Östersjön till lärare, elever och gäster.
- **Samarbete med Visualiseringscenter:** Uppdaterade utställningar och forskningsprojekt kring besökarnas uppfattning och engagemang i miljöfrågor.
- **Pilotprojekt med Riksantikvarieämbetet:** Utvecklade nya sätt att levandegöra museimiljöer, med erfarenheter som kommer spridas till andra friluftsmuseer.

Samarbeten för biologisk mångfald och bevarande

- **Medlemskap i IUCN:** Bidrar till ökad kunskap om djurparkernas roll i bevarandearbetet och samarbete med globala aktörer.

- **Medlemskap i Svenska Djurparksföreningen:** Aktivt deltagande i styrelse och arbetsgrupper inom forskning, artbevarande och djurvälstånd.
- **Återplantering av blåstång i Stockholms skärgård:** Ett framgångsrikt projekt genom samverkan mellan Skärgårdsstiftelsen och BSSC.

Kulturella och sociala samarbeten

- **Samarbete med PLAST – ukrainska scouter i Sverige:** Påskaktiviteten med äggmålning genererade stort medieintresse.
- **Samverkan med FUB och andra funktionsrättsorganisationer:** Nådde målgrupper med funktionsnedsättningar genom anpassade aktiviteter och program.
- **Utbildning och skolprogram för förskolor:** I samarbete med Södermalms stadsdelsförvaltning och Stockholm Sameförening genomfördes utbildningar för pedagoger och skolprogram för 5-åringar.

Framtidsutmaningar

Samverkan är en grundförutsättning för Skansens framgång och utveckling. Genom strategiska samarbeten kan Skansen bidra till ökad kunskapsspridning,

innovation och långsiktiga lösningar för att möta både dagens och framtidens behov. Både inom ramen för Skansens verksamhet och Skansen som en betydelsefull part i samhällsutvecklingen.

Resultatredovisning

Digitalisering och digitalisering av samlingar

”Stiftelsen Skansen ska redovisa arbetet med digitalisering och digitalisering av stiftelsens samlingar. Kulturarvet ska tillgängliggöras för fler samtidigt som det är viktigt att ur beredskapssynpunkt trygga samlingarnas fortlevnad. Av redovisningen ska resultatet av den medelsförstärkning som stiftelsen har tilldelats framgå.”

Bevara och tillgängliggöra kulturarvet för framtiden

Digitalisering av kulturarvet är en av de viktigaste uppgifterna för att säkerställa dess långsiktiga bevarande och tillgänglighet för kommande generationer samt en förutsättning för bevarande och beredskap i en orolig tid. Skansen har tagit en ledande roll i att utveckla och implementera digitala strategier för att göra samlingarna mer tillgängliga för en global publik och säkerställa deras överlevnad även i krissituationer. Genom att dokumentera och digitalisera museala objekt och historiska miljöer i databasen Primus skapas en ovärderlig resurs som inte bara bevarar det förflutna utan också möjliggör nya sätt att interagera med kulturarvet.

Under året intensifierades dessa insatser tack vare en medelsförstärkning som möjliggjorde investeringar i ny utrustning, fler personalresurser och utvecklade digitaliseringsmetoder. 3 463 föremål och 1 044 ritningar digitaliserades, utöver den digitalisering som sker i linjeverksamheten. Fokus ligger på att dokumentera föremål, textilier och museala byggnader samt digitalisera arkivmaterial i samarbete med stiftelsen föremålsvård i Kiruna. Arbetet är inte enbart en teknisk process utan också en pedagogisk möjlighet. Digitala plattformar är en viktig kanal för att nå nya målgrupper och fördjupa förståelsen för Skansens rika samlingar och historia.

Digitalisering och förmedling	Kostnader Anslag 2024, kronor	Tilldelad medelsförstärkning 2024, kronor	Resultat av tilldelad medelsförstärkning
Personalkostnader	278 056	350 000	Uppordning, föremålsmagasin, rutiner
Drift och lagring samt utrustning	119 456	100 000	Effektivare bildfångst, högre kvalitet
Summa	397 513	450 000	-

Tabell 2 Personalkostnader på ytterligare 50 tkr har utförts i december 2024 men av redovisningsskäl kommer beloppet redovisas januari 2025

Resultatredovisning

Skansen förvaltar, vårdar och utvecklar samlingar bestående av cirka 120 000 objekt (Biologiska museets samlingar om cirka 4 000 medräknat), cirka 200 hyllmeter arkivhandlingar och cirka 37 000 fotografier.

Primus	2024	2023	2022
Summa totalt antal katalogiserade föremål	75 752	72 430	69 409
% av 120 000	63%	60%	58%
Summa antal föremål med bilder	27 468	24 834	22 198
% med bild av 120 000	23%	21%	18%
Summa totalt antal poster Samlingen Dräkt och dräkttillbehör	35 450	33 585	32 216
% av 80 000	44%	42%	40%
Summa totalt antal poster Samlingen "hårda" föremål*	38 049	36 819	36 119
% av 40 000	95%	92%	90%
Summa totalt antal poster Samlingen Museala Byggnader**	167	168	184
% av 168 (Skansens museala byggnadsbestånd)	100%	100%	100%
Summa antalet Museala Byggnader med bild	100%	100%	100%
Summa antalet Naturytor	16	15	16
Summa totalt antal poster Fotografier**	18 570	17 952	9 388
Summa totalt antal poster Film/Ljud**	31	31	31
Summa totalt antal poster Ritningar **	3 104	2 061	2 061

Tabell 3 visar Skansens samlingar i databasen Primus (totalt årsvis) för åren 2022–2024.

* Under året har en ny administrativ samling "Skansens vilande samling" skapats i syfte att effektivisera samlingsförvaltningsprocesserna. Denna samling inkluderas i statistiken för hårda föremål.

** Samlingen Skansens museala byggnader har minskat på grund av en administrativ justering där 1 objekt har övergått till samlingen Skansens övriga byggnader som förvaltas av Byggavdelningen.

*** Samlingarna Skansens fotografier, film/ljud samt ritningar har inget uppskattat totalt antal i nuläget.

I slutet av år 2024 är 13 039 föremål, 1 597 fotografier, 188 byggnader och 27 film- och ljudfilmer publicerade på DigitaltMuseum och därmed sökbara för alla.

DigitaltMuseum.se	2024	2023	2022
Föremål	13 039	10 558	10 406
Byggnader	188	188	188
Foto	1 597	1 596	1 596
Media (film/ljud)	27	27	27
Artiklar	16	16	16
Digitala utställningar	5	3	3
Mappar	3	3	3
antal sidvisningar totalt för Skansens objekt	77 471	67 775	58 123

Tabell 4 visar antalet objekt, uppdelat per typ, som publicerats på DigitaltMuseum samt antalet sidvisningar (totalt årsvis) för åren 2022–2024.

Antal nyförvärv och gallring

Under 2024 accederades 326 enskilda föremål till museisamlingen fördelade på 286 objektsposter i databasen.

1 404 enskilda föremål fördelade på 839 objektsposter förvärv till stödsamlingarna.

140 enskilda föremål fördelade på 138 objektsposter gallrades under året.

Framtidsutmaningar

Teknologiska framsteg ger Skansen nya verktyg för att digitalisera samlingar och göra dem tillgängliga för en bredare publik. Samtidigt kräver detta arbete betydande resurser, goda samarbeten och noggrann planering.

Framtiden innebär också att utveckla nya sätt för publiken att interagera med digitala samlingar, exempelvis genom interaktiva utställningar. Genom att förena tradition och innovation fortsätter Skansen att vara en förebild inom bevarande och förmedling av kulturarvet i en digital tidsålder.

Resultatredovisning

Nationell spridning av kulturutbudet

Enligt Skansens stiftelseurkund, stadgar och grundaren Artur Hazelius egna dokument har Stiftelsen Skansen inte uppdraget att bedriva verksamhet utanför Stockholm. Trots detta vill Skansen belysa representationen av kulturinslag från hela Sverige som visas på området. Många av dessa program och evenemang förverkligas genom samarbete med museer, skolor, organisationer och företag runt om i landet.

Skansens scen och dess roll som nationalarena är en viktig plattform för att nå en publik över hela Sverige. Genom program som Allsång på Skansen och firanden som nationaldagen och nyårsafton skapas ett nationellt engagemang. Även genom digitala kanaler förmedlas Skansens utbud till en bred publik. Under 2024 implementerades en ny strategi för sociala medier med fokus på att förstärka förmedling i dessa kanaler.

Utlån

Under 2024 lånades landskapsfanor ut i samband med öppnandet av Riksdagen, två kranskullor i Sverigedräkt på Stockholm Marathon samt ett utlån till Uppsala stadsteater, plagg som förlaga för kostym till "Jernbanan".

DigitaltMuseum

Via den digitala plattformen DigitaltMuseum gör Skansen delar av sina samlingar och fakta om dessa tillgängliga. Med detta når Skansens samlingar en publik långt utanför Stockholm.

Resultatredovisning

Ekonomisk översikt

För fullständig ekonomisk redogörelse för Skansens verksamhet hänvisas till årsredovisningen sid 42–57.

2024 har varit ett förhållandevis ekonomiskt bra år där Skansen levererar ett överskott på 20 mnkr. Intäkterna ökar beroende av höjda entréavgifter. Det höjda intäkterna räcker enbart till kostnadsökningar. Överskottet härrör sig helt och hållet till finansiella överskott från värdepapper.

Under året har Skansen lagt ett större belopp på underhåll av fastigheterna, dessa medel kommer av resultat från tidigare år. För att kunna utveckla verksamheten, möta nya besökare och upprätthålla nuvarande underhållstakt behövs ett större statligt anslag. Det är fortfarande en ohållbar situation att Skansen genom huvudsakligen egen finansiering ska klara av att förvalta, underhålla, tillgängliggöra och bevara ett nationellt kulturarv av Skansens omfattning och dignitet. Skansens totala underhållsskuld har sjunkit något ytterligare under 2024 men är fortfarande omfattande och till delar med akuta åtgärdsbehov.

Trots historiskt stora lönehöjningar och fortsatta effekter av inflationstakten förväntas Skansen egenfinansiera en allt större andel av verksamheten. De centrala myndighetsmuseerna får årligen en uppräknings, (PLO) samtidigt som Skansen och de andra Stiftelsemuseerna inte fått uppräknade anslag sedan 2017.

Resultat:

Skansen visar 2024 ett överskott om 20,5 mkr. Nedan är översikt av Skansens intäkter, inklusive fördelning av bidrag och sponsring, samt verksamhetens kostnader. Intäktsraden innehåller intäkter från finansiella tillgångar.

Resultat (belopp i tkr)	2024	2023	2022
Intäkter	267 014	232 145	209 469
Kostnader	-324 996	-303 894	-282 047
Resultat före statsbidrag	-57 982	-71 748	-72 578
Statsbidrag	78 461	82 362	100 385
Resultat	20 479	10 612	27 165

Tabell 5 visar Skansens resultat för åren 2022–2024 (uttryckt i tkr)

Intäkterna ökade framför allt beroende på höjda entréavgifter, kostnaderna ökar främst med löneökningar och verksamhetsutveckling.

Bidrag:

I nedanstående tabell visas en översikt av intäkter från bidrag.

Bidrag (belopp i tkr)	2024	2023	2022
Statliga bidrag, från Kulturdepartementet	78 011	78 011	76 386
Extra statligt bidrag, från Kulturdepartementet	450		22 825
Extra statligt bidrag, Elstöd från Skatteverket		3 525*	
Övrigt statligt bidrag, från Länsstyrelsen		740	
Permitteringsstöd för korttidsarbete			842
Kommunala bidrag, från Stockholms stad			0
EU-bidrag	8		4
Övriga bidrag	500		
Statliga forskningsrådet Formas		70	180
Science Center	73	16	152

Tabell 6 visar statliga, kommunala och övriga bidrag för åren 2022–2024.

* Skansen erhöll elstöd från Skatteverket avseende förbrukning under verksamhetsåret 2022

** Skansen erhöll bidrag om 500 tkr för att renovera Skogaholms herrgård

Sponsring och donationer:

Under 2024 uppgick värdet av sponsring och donationer till 8 mkr. Flera av Skansens sponsorsamarbeten är långsiktiga och mycket viktiga för Skansens ekonomi samt möjlighet till utveckling.

Verksamhetens kostnader:

Skansen äger sina egna anläggningar och fastigheter och har ingen kostnad i form av att hyra utgår. Enligt överenskommelse med Kulturdepartementet redovisas Bygg- och fastighetsavdelningens samt Parkavdelningens intäkter och kostnader nedan, vilken används som beräkning av Skansens hyreskostnader (inklusive uppvärmning och elektricitet).

Fastigheter och anläggningar (belopp i tkr)	2024	2023	2022
Intäkter			
Elstöd*		3 525	
Fakturerade energiavgifter	3 903	2 955	6 181
Anställningsstöd	278	199	126
Övriga intäkter	1 513**	509	765
Summa intäkter	5 695	7 188	7 071
Kostnader			
Energikostnader	-14 380	-11 978	-15 774
Verksamhetens övriga kostnader	-34 400	-33 317	-40 971
Personalkostnader	-39 640	-38 800	-33 529
Avdelningens avskrivningar	-1 578	-626	-278
Summa kostnader	-89 998	-84 721	-90 552
Resultat	-84 304	-77 533	-83 480

Tabell 7 visar resultat för Bygg- och fastighetsavdelningen samt Parkavdelningen för åren 2022–2024 (uttryckt i tkr).

* Skansen erhöll elstöd från Skatteverket avseende förbrukning under verksamhetsåret 2022

** Innefattar bidrag för renovering av Oscarsterrassen och Skogaholm

Årsredovisning 2024

Styrelsen och verkställande direktör
för Stiftelsen Skansen avger följande
årsredovisning för räkenskapsåret 2024.

Förvaltningsberättelse

Stiftelsen Skansens ändamål

Stadgarnas ändamålsparagraf anger att: "Stiftelsen Skansen skall med särskild hänsyn till Skansens karaktär av friluftsmuseum ha till ändamål att bedriva en verksamhet som bygger vidare på och utvecklar det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Skansen skall verka i nära kulturellt och vetenskapligt samarbete med Stiftelsen Nordiska museet. Skansen skall vårda det kulturhistoriska byggnadsbeståndet. Skansens verksamhet skall inte ha till syfte att ge vinst".

Mot bakgrund av nedan kan konstateras att stadgarnas ändamålsparagraf har tillgodosetts under året.

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen Skansen (Skansen) är en stiftelse med Kunglig Majestät och kronan, Stockholms stad och Nordiska museet som stiftare, med organisationsnummer 802003-0154 med säte i Stockholm. Skansen är religiöst och partipolitiskt obunden och verksamheten regleras genom urkund och stadgar. Skansen har ingen verklig huvudman utan äger sig själv och verksamheten styrs av Skansens styrelse. Styrelsen består av sju ledamöter: ordförande och tre ledamöter utses av regeringen, två ledamöter utses av Nordiska museets nämnd och VD som tillsätts av styrelsen. VD leder den operativa verksamheten via Skansens ledningsgrupp. Skansen finansieras via egna intäkter, donationer från företag, privatpersoner och stiftelser samt genom ett årligt bidrag från Kulturdepartementet. Skansen är inte vinstdrivande men behöver generera ett överskott som återinvesteras i verksamheten.

Vision och mission

Skansens vision är: "Skansen är en ledstjärna för lärande och inspirerande upplevelser av natur och kultur i Sverige. För historien, samtiden och framtiden". Skansens mission är: "Skansen ska med gästen i fokus och i harmoni med omvärlden förmedla kunskaper om natur och kultur i Sverige. Här skapar vi inspirerande och överraskande upplevelser. Varje dag".

Skansen är världens äldsta friluftsmuseum, grundat 1891, och en global förebild för liknande aktörer. Skansens uppdrag är att levandegöra och bevara Sveriges kultur- och naturhistoria då, nu och i framtiden. Genom en mångfald av upplevelser, friluftsmuseum, djurpark, trädgårdar, högtider, evenemang och mat arbetar Skansen för att attrahera och vara relevant för en målgrupp bestående av nationella och internationella gäster i alla åldrar. Under 2024 var Skansen Sveriges mest välbesökta museum med 1 406 770 fysiska besök.

Friluftsmuseets främsta syfte är att inspirera och sprida kunskap om vår kulturhistoria. Med utgångspunkt i museimiljöerna, som omfattar byggnader, föremål, utomhusmiljöer, dräkter och textilier samt medarbetarnas kunskap, vill Skansen inspirera gäster att lära nya saker och att se nya samband mellan historia, samtid och framtid.

Djurparkens främsta syfte är att inspirera och sprida kunskap om djur, natur och hållbarhet. Som stadsnära djurpark finns en unik möjlighet att nå ut och engagera en stor mängd gäster, skolor och företag. För många besökande barn erbjuder djurparken den första och länge den enda kontakten med vilda och tama djur. Djurparkernas roll för att bevara hotade djurarter blir allt viktigare i takt med att fler arter hotas av utrotning.

Ett besök på Skansen ger inte bara en inblick i historien utan ger också perspektiv på våra egna liv här och nu.

Skansen sätter samhällsaktuella frågor i ett historiskt perspektiv och vill engagera människor till att förstå och vara aktiva i sin samtid. Nya berättelser, perspektiv och idéer väcks i de samtal som förs mellan de människor som deltar i Skansens verksamhet.

I fokus för verksamheten står Skansens gäst och det är glädjande att vi även i år ser ett stort antal internationella gäster, 26 % (24 %) av totala antalet gäster. För att fortsatt bibehålla gästen, vilket är helt avgörande för Skansens ekonomi där cirka 76 % (74 %) utgörs av egna intäkter och cirka 24 % (26 %) av statsbidrag, måste Skansen äga höga ambitioner och ställa nya krav på gästerbjudande. Det finns behov av både ökade personalresurser och ny kompetens för att lyckas genomföra en verksamhetsomställande utveckling, inklusive att hitta nya kvalitativa gästerbjudanden som kan generera intäkter. Behovet av att effektivisera verksamheten genom att digitalisera interna processer samt möjligheten att utveckla digitala upplevelser till gäst är av stor vikt. Stärkta personalresurser är dessutom nödvändigt bland annat för att åtgärda Skansens stora underhållsskuld. Det finns en risk att Skansen tappar attraktivitet om inte nödvändigt underhåll och erbjudande till gäst utvecklas i takt med omvärldens förväntningar.

Skansen har under den senaste 15-årsperioden arbetat metodiskt och kontinuerligt med att åtgärda en omfattande underhållsskuld. Detta trots att en strukturell underfinansiering föreligger. Nödvändig vård, underhåll och utveckling av fastigheter, kulturhistoriska byggnader och föremål är kraftigt eftersatt.

Det är vidare av stor betydelse att tillgänglighetsanpassa Skansen för att fortsätta vara en tillgång och en plats för alla.

Den under 2022 upptagna låneramen hos Riksgälden om 80 mkr har nyttjats för att finansiera investeringar under 2024 inom tillgänglighetsanpassning samt WC-anläggningar. Låneramen täcker dock tillnärmelsevis inte framtida behov av att fortsätta åtgärda underhållsskulden. Det är fortfarande en ohållbar situation att Skansen genom huvudsakligen egen finansiering ska klara av att förvalta, underhålla, tillgängliggöra och bevara ett nationellt kulturarv av Skansens omfattning och dignitet. Skansens totala underhållsskuld har sjunkit något ytterligare under 2024 men är fortfarande omfattande och till delar med akuta åtgärdsbehov. Skansen har en ambition och vilja att åtgärda den totala underhållsskulden över en period om 10-15 år. Under året har bland annat spånbyte genomförts på Skogholms tak.

Förvaltningsberättelse

Ändamålsenliga aktiviteter under året

Skansen har under året genomfört aktiviteter i enlighet med ändamålet och vill särskilt framhålla insatser inom utvecklingen och förmedlingen av kultur- och naturarv, artbevarande och folkbildningsarbete.

Kultur- och naturarv har en uttalad roll i de globala hållbarhetsmålen och utvecklingen av dessa återfinns även i Skansens stadgar. För att levandegöra miljöer och öka tillgängligheten av dessa genomfördes ett projekt med Riksantikvarieämbetet som tog fram moduler för belysning och ljud i museimiljöer. Tack vare medelsförstärkningen har digitaliseringen av kulturarvet kunnat intensifierats i form av ny utrustning, fler personalresurser och utvecklade digitaliseringsmetoder. De digitala plattformarna möjliggör även för nya målgrupper att fördjupa sig i samlingarna och historien.

Enligt EU:s zoodirektiv är en av djurparkernas främsta uppgifter att arbeta med artbevarande. Under året har lantraser som Åsenfår och Kindahönor införskaffats för att stärka bevarandet av svenska raser och arbetet med att introducera skogsvildrenar påbörjades. Vidare fick Baltic Sea Science Center möjlighet att bidra till WWF:s projekt "Återskapa Östersjöns livskraft" och placera ut blåstång, en art som sedan 1970-talet minskat kraftigt i Östersjön på grund av bland annat övergödning.

Skansen har unika möjligheter att förmedla kunskap och upplevelser om kultur och natur. Under Kulturnatten erbjöds besökarna fri entré med aktiviteter främst riktade mot ungdomar, under Hantverksdagarna fick besökarna testa på olika prova-på-aktiviteter för att lära om traditionellt hantverk och under Trädgårdsdagarna fick barn prova på att så frön och sätta potatis.

Väsentliga ekonomiska händelser under året

Skansen har återhämtat sig efter pandemiåren och 2024 var fortfarande uppbyggnadsår för framtida utveckling. På grund av god utdelning från finansiella tillgångar har Skansen kunnat öka sina kostnader kortfristigt med bibehållna resultatmål. Framgent ses ekonomiska utmaningar men också stora möjligheter till verksamhetsutveckling.

Den stora ekonomiska utmaningen är att stabilisera verksamheten är överlag ökade kostnader i samhället samt kunna bibehålla en tillfredsställande underhållsnivå och genomföra både infrastrukturella och utvecklingsinvesteringar.

Under året har arbetet med en 3-årig strategiplan fortsatt och ny plan för åren 2025 – 2027 utvecklats och beslutats av Skansens styrelse. Strategin tar avstamp i innehållet, kulturhistoriska miljön och djurpark för att öka engagemanget mot gästupplevelse och service samt medarbetarutveckling och en långsiktigt hållbar ekonomi. Skansens arbete med hållbarhetsplanen fortsätter framåt då det är mycket viktiga åtaganden att inspirera och vara en drivkraft för hållbar utveckling. Skansen, har trots stora utmaningar, ett positivt årsresultat på 20,4 mkr och sökt nya förutsättningar för fortsatta investeringar inför framtiden.

Skansen har under 2024 genomfört en ambitiös underhållsplan trots avsaknad av extra statsbidrag. Underhållet inriktades utifrån verksamhets- och tekniska behov på kulturhistoriska byggnader, zoologiska anläggningar, publika lokaler, verksamhetslokaler samt efterlängtd digital infrastruktur.

Skansens till ytan största byggnad, Sollidenrestaurangen, har ett mycket stort underhållsbehov. Sista december avslutades hyresavtalet för Solliden, Hög- och Nyloftet samt några mindre serveringsställen på området. Arrendatorn lämnade området sista december och partnererna har en fortsatt diskussion om avslutet.

Under året har en stor upphandling genomförts avseende byggnation av en ny WC-anläggning i anslutning till Sollidenplan.

Liksom omvärlden har Skansen ökade energikostnader. En kartläggning av energisystemen har genomförts och plan för framtida besparingsåtgärder är framtagen.

Samarbeten och sponsring

Flera av Skansens sponsorsamarbeten är långsiktiga och mycket viktiga för Skansens ekonomi samt för möjligheterna till utveckling. Några av Skansens största företags-, sponsor- och partnersamarbeten är: Coop Östra (hållbarhet), Xylem (vatten/återvinning) och Stockholm Vatten och Avlopp (miljö/utbildning). Inga nya större sponsorsamarbeten har etablerats under 2024.

Samarbetet med Stiftelsen Nordiska museet avseende administration av Nordiska museets deponerade föremål på Skansen samt rådgivning angående föremålsvård fortlöper.

Insamlingsarbete

Skansen har fortsatt med att arbeta fram en insamlingsstrategi som främst riktar sig till stora donationer,

företag och testamenten. Temat "Vårt att bevara" för att bygga kännedom om att Skansen är en insamlingsorganisation med 90-konto har fortsatt eftersom Skansen inte är tydligt förknippad med insamlingsverksamhet. Skansen har dock över tid alltid arbetat med insamling genom främst stora sponsorer och företagssamarbeten. Detta har aktiverats i högre grad sedan 2023 genom att delvis tillsätta dedikerade resurser för insamling, uppdatering och förnyelse av befintliga företagssamarbeten samt vidareuppbyggnad av CRM-system.

Sammanfattningsvis kan sägas att Skansen har fortsatt bygga fundament som möjliggör bättre förutsättningar för insamling.

Förvaltningsberättelse

Förväntad framtida utveckling

Skansen kommer att allokera maximal kraft, både ekonomiskt och resursmässigt, för att genomföra en nödvändig verksamhetsomställning utifrån fyra fokusområden:

- Ökad attraktionskraft genom utvecklat innehåll och nya gästerbjudanden
- Minskad ekonomisk sårbarhet genom att etablera nya intäktskällor
- Upprätthålla underhållsplanen och ambitionen att åtgärda befintlig underhållsskuld (förvaltningsplan)
- Fortsätta investeringar i verksamhetsutveckling

Utifrån ovan samt godkänd budget för kommande verksamhetsår har Skansen en ekonomisk stabilitet för fortsatt drift av verksamheten under 2025.

Särskilda händelser efter verksamhetsårets slut

Avtal för restaurangdrift för Solliden tecknades under januari med en ny part.

Hållbarhetsrapport

Skansen har sedan ett antal år tillbaka arbetat med miljöfrågor som breddats till hållbarhetsfrågor. Under året har hållbarhetsarbetet fortskridit utefter en upprättad hållbarhetsplan, vilken genomsyras av Skansens ambition att vara en drivkraft inom hållbar utveckling och bidra till uppfyllandet av FN:s globala hållbarhetsmål, Agenda 2030.

Affärsmodell

För stiftelsens affärsmodell och övergripande styrning, se förvaltningsberättelsen sid 42–44.

Verksamhetsstyrning – hållbarhetsarbetet

Skansens vd leder hållbarhetsarbetet genom ledningsgruppen och det finns en särskild styrgrupp för hållbarhet samt en utökad hållbarhetsgrupp med representanter från samtliga avdelningar.

Affärsetik

Skansen finansieras via egna intäkter, donationer från företag, privatpersoner och stiftelser, testamenten samt genom statligt anslag. Det statliga anslaget styrs av Kulturdepartementet. Skansen har även ett 90-konto som kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll.

Skansen har flertalet policys som kopplas till hållbarhetsarbetet, exempel på dessa är: antikorrupsionspolicy, arbetsmiljöpolicy, finansieringspolicy, djurhållningspolicy, friskvårdspolicy, inköpspolicy, hållbarhetspolicy, placeringspolicy, volontärpolicy samt en uppförandekod för leverantörer och medarbetare. En del av dessa är även tillgängliga för allmänheten via hemsidan.

Insamlingspolicyn bygger på transparens och trovärdighet. Insamlingen bedrivs på ett sätt som säkerställer att intäkterna används till Skansens uppdrag enligt stadgarna och genom olika metoder anpassade för olika ändamål.

Placeringspolicyn innefattar den finansiella förvaltningen och placeringarna ska bidra till en långsiktig ekonomisk stabilitet med betoning på försiktighet och hållbar ekonomisk utveckling.

Finansieringspolicyn beskriver att eventuella vinster ska återinvesteras i verksamheten, att lån begränsas till investeringar i byggnader och djuranläggningar samt att Skansen ska hålla en hög standard i den ekonomiska rapporteringen för att bibehålla förtroendet hos olika intressenter.

Sammantaget genomsyras dokumenten av ambitionen om en ekonomisk hållbarhet med ett starkt etiskt förhållningssätt, där ansvar och transparens prioriteras.

Insamlingspolicyn och placeringspolicyn har uppdaterats under 2024 och finansieringspolicyn uppdaterades år 2023.

Intressentdialog:

Skansen ska vara en attraktiv arbetsgivare och en engagerad samhällsaktör som skapar ansvarsfulla relationer med intressenterna. Skansen har en mångsidig verksamhet och därmed många olika intressenter. Det sker en löpande dialog med intressenterna för att få insikter om viktiga frågeställningar och förväntningar.

Intressentgrupp	Frågor i fokus	Typ av dialog
Gäster	Upplevelser och utbud Hög service Djurhållning	Personliga möten, enkäter, undersökningar.
Medarbetare	Säkerhet, arbetsmiljö, kompetensutveckling, mångfald och inkludering, hälsa, ledarskap	Pulsmätningar, arbetsmiljöronder, medarbetarsamtal, personalmöten
Volontärer	Få bidra till verksamheten	Personliga möten
Interna partners	Gästerbjudandet	Personliga möten och digital kontakt
Externa partners och leverantörer	Långsiktiga partnerskap, arbeta med hållbar utveckling, kvalitet i erbjudandet	Upphandlingar, personliga möten och digital kontakt
Politiker, myndigheter och samhället	Finansiering, säkerhet, samhällspåverkan, officiella evenemang och traditioner	Löpande kontakt med statliga myndigheter, politiker och media. Samarbete med universitet, högskolor och gymnasieskolor

Förvaltningsberättelse

Antikorruption:

Sedan 2023 finns en av ledningsgruppen fastställd antikorruptionspolicy. Denna inkluderar mål, syfte, huvudprinciper, förebyggande arbete och generella riktlinjer. Det går att rapportera in ärendet anonymt via visselblåsartjänsten. Skansen arbetar aktivt med att förebygga korruption genom att:

- Skapa en företagskultur som bygger på starka värderingar och hög etik
- Strukturerade inköp
- Ha ett system (visselblåsartjänst) som möjliggör för medarbetare, samarbetspartners och gäster att anonymt rapportera misstanke om oegentligheter eller lagöverträdelser
- Det finns en uppförandekod som omfattar alla medarbetare samt en leverantörskod enligt Skansens inköbspolicy

Vidare accepterar Skansen inte att mutor av något slag lämnas, tas emot, erbjuds eller begärs. Ledorden gällande representation och gåvor är måttfullhet och gott omdöme och Skansen ska inte erbjuda eller ta emot sådant som kan ifrågasätta stiftelsens seriositet.

Uppförandekod för leverantörer:

Skansens uppförandekod för leverantörer baseras på principerna i FN:s *Global Compact*, vilket innebär att Skansen stöder och respekterar internationella mänskliga rättigheter samt strävar efter att verksamheten inte

är medansvarig till kränkningar av mänskliga rättigheter. Policyn beskriver ambition och förväntningar på leverantörers ansvarstagande och gäller för samtliga leverantörer. Skansen har rätt att kontrollera leverantörer enligt koden samt säga upp samarbetet om så krävs.

Uppförandekod för medarbetare

Skansens uppförandekod sammanfattar förhållningssättet som affärspartner, arbetsgivare och samhällsaktör. Uppförandekoden baseras på FN:s *Global Compact* samt de interna fyra värderingarna: välkomnande, ansvarsfull, tillsammans och överraskande. Uppförandekoden gäller samtliga medarbetare och det är var och ens eget ansvar att denna efterföljs.

Uppförandekoden introduceras för nya styrelseledamöter respektive nyanställda medarbetare genom introduktionsprogram.

Hållbarhetspolicy:

Hållbarhetspolicyn uppdaterades 2024 och beskriver verksamhetens strategiska huvudområden, övergripande mål och inriktning samt förhållningssätt i arbetet för en hållbar utveckling. Syftet är att skapa en långsiktigt hållbar verksamhet utifrån miljömässiga, ekonomiska, etiska, sociala och kulturella aspekter. Tre strategiska huvudområden har identifierats med tillhörande prioriterade frågor.

Främja och värna kultur, djur och natur

- Bevara och tillgängliggöra kulturarv
- Artbevarande och biologisk mångfald
- Bevara lantraser och kulturarvsväxter
- Pedagogiskt arbete
- Djurhälsa och djurvälstånd

Klimatsmart och resurseffektivt

- Medveten matsservering
- Smart energianvändning
- Ansvarsfull vattenanvändning
- Avfallshantering och cirkularitet
- Klimatanpassning

Schysst styrning och schyssta relationer

- Utvecklande partnerskap och samarbeten
- Inkluderande och engagerande arbetsplats
- Ansvarsfulla inköp
- Hållbara evenemang
- Hälsa och säkerhet

Förvaltningsberättelse

Handlingsplan för hållbarhet:

För att effektivisera och driva fram hållbarhetsinsatserna har en handlingsplan tagits fram. Handlingsplanen sammanfattar de tre strategiska huvudområden och dess tillhörande prioriterade frågor samt de aktiviteter som ska genomföras och, där möjligt, mätbara mål. Aktiviteterna har varierande genomförandetid, från kort till lång sikt. En genomgång av handlingsplanen görs årligen.

Resultatet av hållbarhetspolicyn

Hållbarhetspolicyn och handlingsplanen utgör grunden för de fastställda målen och ska användas som ett hjälpmedel för samtliga i den dagliga verksamheten. Chefer på samtliga nivåer och Skansens hållbarhetsgrupp understödjer och följer upp hållbarhetsarbetet.

Hållbarhetsgruppen och den utökade hållbarhetsgruppen har regelbundna avstämningar för att följa upp hållbarhetsarbetet och handlingsplanen.

Resultat kopplade till de strategiska huvudområdena:

Främja och värna kultur, djur och natur:

En behovsanalys avseende Skansens arkiv är färdigställd. Synliggörandet av det samiska kulturarvet har stärkts genom ett utökat pedagogiskt utbud i samband med den samiska nationaldagen samt genom en utställning i samverkan med samiska konstnärer. Samverkan med olika lärosäten för att stärka Skansens budskap har fortsatt under året. En undersökning genomfördes av Linköpings Universitet kring gästernas kunskap om biologisk mångfald. Vidare har beslut tagits om att hålla vildren.

Skyltar med Agenda 2030-budskap har satts upp på sorteringsstationer.

Klimatsmart och resurseffektivt:

Byggnaden Elverket, som tidigare varit en av de byggnader som har högst elförbrukning, har under året fått bergvärme. Informationsinsatser för att minska energianvändningen har gjorts på det interna intranätet.

Ett bevattningssystem har installerats vid Alhambra samt en utökning av befintligt bevattningssystem vid Rosengården har färdigställts allt för att minska vattenåtgången.

En ytterligare flismaskin har köpts in vilket inneburit att flisningen, av grenar och trädtoppar, har ökat markant. Äldre sorteringsstationer har ersatts med nya sorteringsstationer och tydligare bildspråk för att underlätta sorteringen. Fler platser på området har skapats för att ha fungerande lövkomposter, vilket minskar mängden trädgårdsavfall som måste forslas bort.

Schysst styrning och schyssta relationer:

Skansen medverkar i det *Digitala Museilyftet* som är ett kompetensutvecklingsprojekt för en hållbar, digital utveckling.

Skyddsronder har genomförts och handlingsplaner är upprättade. Fyra pulsmätningar har genomförts för att undersöka den psykosociala arbetsmiljön.

En uppdaterad rekryteringsprocess med personlighetstester är implementerad.

Fler programpunkter gentemot gäst har utvecklats för att lyfta målet om en hållbar livsstil, exempelvis loppis, återbrukspyssle, hantverksdagar, trädgårdsdagar och programserien "*Hållbara relationer*".

Väsentliga risker kopplade till verksamheten och hanteringen av risker.

Skansens verksamhet präglas av ett omfattande arbete inom hållbarhet, vilket inkluderar att hantera de risker som kan påverka organisationens förmåga att nå sina mål. Riskerna har identifierats inom de tre strategiska huvudområdena och de prioriterade frågorna i hållbarhetspolicyn.

Nedan presenteras några av de mest betydande riskerna och hur dessa hanteras:

Bevara och tillgängliggöra kulturarv:

- Risk: Brist på resurser eller kompetens kan försvåra bevarandet och tillgängliggörandet av viktiga kulturarv.
- Åtgärd: Skansen säkerställer resurstilldelning genom tydliga prioriteringar i budget och samarbete med experter. Fortlöpande pedagogiska initiativ stärker engagemanget hos gäster och personal.

Artbevarande och biologisk mångfald:

- Risk: Förlust av genetisk mångfald hotar artbevarande insatser och den biologiska mångfalden i stort.
- Åtgärd: Skansen arbetar med internationella och nationella samarbeten för att stärka artbevarande insatser och främja utbildnings- och forskningsarbeten.

Smart energianvändning:

- Risk: Ökad energianvändning kan leda till högre kostnader och större klimatpåverkan.
- Åtgärd: Skansen har implementerat energi-effektiva lösningar, exempelvis bergvärme och LED-konvertering samt genomfört interna informationstillfällen för att minska förbrukningen.

Avfallshantering och cirkularitet:

- Risk: Ineffektiv avfallshantering kan skapa onödiga kostnader och påverka miljön negativt.
- Åtgärd: Investeringar i förbättrade sorteringssystem och flismaskiner har ökat cirkulariteten och utbildningsinsatser för gäster och personal syftar till att förbättra avfallssorteringen.

Inkluderande och engagerande arbetsplats:

- Risk: Hög sjukfrånvaro samt brister i arbetsmiljön kan leda till personalomsättning och minskad produktivitet.
- Åtgärd: Månadsuppföljning av sjukfrånvaron, nytt friskvårdsbidrag lanserades under året, en intern friskvårdsgrupp som genomför aktiviteter samt erbjudande om vaccin mot säsongsinfluensa. Vidare genomförs regelbundna pulsmätningar och skyddsronder genomförs för att skapa en trygg och inkluderande arbetsmiljö. En utbildning, leda i förändring har genomförts för chefsgruppen.

Förvaltningsberättelse

Hantering av risker i praktiken:

Skansens arbete med riskhantering integreras i den dagliga verksamheten och stöds av:

- Kontinuerlig uppföljning och rapportering: Regelbundna möten och uppföljningar genomförs av hållbarhetsgruppen och den utökade hållbarhetsgruppen
- Samarbete och utbildning: Skansen samarbetar nära flertalet partners såsom lärosäten, företag och forskargrupper för att utveckla hållbara lösningar och bygga kompetens
- Tydliga policys och handlingsplaner: Hållbarhetspolicy och handlingsplanen fungerar som styrdokument för att identifiera, hantera och minimera risker
- Skansen har en visselblåstjänst som används externt och internt och fungerar som ett varningssystem för att minska risker. För att säkra anonymiteten hanteras tjänsten av en extern part och alla meddelanden behandlas konfidentiellt. Vid ett inrapporterat ärende får avsändaren ett svar eller eventuell följdfråga. HR administrerar tjänsten internt och huvudskyddsombudet och en facklig part hanterar ärendena. Samtliga inkomna under 2024 har varit externa och har hanterats.

Centrala resultatindikatorer som är relevanta för verksamheten:

Avfallsanvändning

Tabellen nedan redovisar de materielmängder, per kategori, som gått till återvinning (antal kg).

Material	2024	2023	2022
Gödsel kat.2*	351 140	319 620	288 040
Trä	43 440	44 440	53 440
Park och trädgårdsavfall**	74 060	93 980	84 420
GROT***	13 749	29 320	17 340
Papper	26 408	26 344	33 120
Plast	25 614	6 290	
Glas	16 995	5 432	
Skrot/metall	11 838	13 020	10 580
Blandat avfall	6 460	10 600	26 200
Brännbart avfall	9 980	0	
Elektronik	5 839	2 536	
Ljuskällor	142	42	
Batterier	104	740	
Farligt avfall	25	4	
Deponi	66 160	43 180	47 520
Övrigt	379	28 182	6 880
Totalt	652 324	623 730	566 540

Tabell 1 visar de olika materialkategorierna som gått till återvinning (uttryckt i kg) för åren 2022–2024.

*Gödsel.kat.2 avser gödsel från samtliga djur. En liten mängd levereras till Rosendals Trädgårdar.

** Under 2024 anlades ett antal lövkomposter på området för att minska mängden park- och trädgårdsavfall.

*** För att minska mängden GROT (grenar och toppar) köptes ytterligare en flismaskin in under 2024.

Utöver detta hämtas även hushållsavfall från papperskorgar på området och i personalutrymmen, vilket redovisas i nedanstående tabell. Detta omvandlas sedan till fjärrvärme.

Årtal	Antal kg
2024	144 240
2023	142 440
2022	126 960

Tabell 2 visar hushållsavfall (uttryckt i kg) för åren 2022–2024.

Energianvändning

Energianvändning	2024	2023	2022
El (kWh)	6 655 800	6 908 123	6 906 890
Fjärrvärme (kWh)	3 293 323	3 368 700	3 128 500
Gas (kbm)	16 096	13 434	13 029
Olja (l)	0	0	0

Tabell 3 visar energiförbrukning per el, fjärrvärme, gas och olja för åren 2022–2024 (måttenheter redovisade inom parentes).

Vattenförbrukning

Vattenförbrukning	2024	2023	2022
Vatten (kbm)	48 984	44 744	70 519

Tabell 4 visar vattenförbrukningen (i kbm) för åren 2022–2024. Under 2022 upptäcktes en större vattenläcka vilket återspeglas i förbrukningen.

Sjukfrånvaro (total) (%)

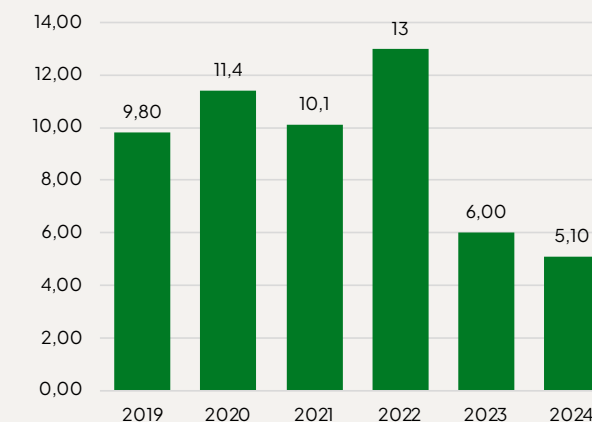

Diagram 1 visar sjukfrånvaro (totalt) för åren 2019–2024. Ett flertal insatser har genomförts för att minska sjukfrånvaron vilket har upp-nått en bra effekt då sjukfrånvaron över åren kraftigt har minskat.

Personalomsättning

Personalomsättning	2024	2023	2022
Månadsavlönad (%)	16,58	20,90	20,79
Timavlönad (%)	131,24	174,22	201,01

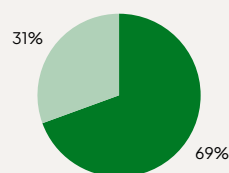
Tabell 5 visar personalomsättningen, fördelat på månadsavlönad och timavlönad personal, för åren 2022–2024 (uttryckt i %)

Förvaltningsberättelse

Mångfald – könsfördelning

Skansen har en högre andel anställda kvinnor än män och andelen kvinnor ökar i ledningsgrupp, i chefsgruppen, tillsvidareanställda medarbetare och bland tidsbegränsade anställningar. Målsättningen framöver är att nå en jämnare könsfördelning i de olika grupperna.

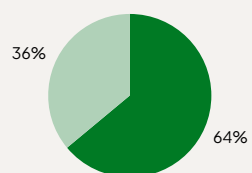
Mångfald – kön
Chefer

■ Fördelning kvinnor i ledande position %
■ Fördelning män i ledande position %

Diagram 2 visar fördelningen mellan kvinnor och män i chefsgruppen under år 2024 (uttryckt i procent)

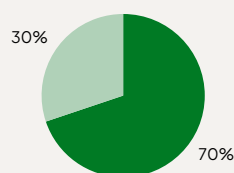
Mångfald – kön
Tillsvidareanställda

■ Fördelning kvinnor totalt (%) Tillsvidareanställda
■ Fördelning män totalt (%) Tillsvidareanställda

Diagram 3 visar fördelningen mellan kvinnor och män för tillsvidareanställda under år 2024 (uttryckt i procent)

Mångfald – kön
Timanställda

■ Fördelning kvinnor totalt (%) Timavlönade
■ Fördelning män totalt (%) Timavlönade

Diagram 4 visar fördelningen mellan kvinnor och män för timanställda under år 2024 (uttryckt i procent)

Mångfald – ålder

Skansen har en hög snittålder bland alla anställda medarbetare. Snittåldern har ökat i ledningsgrupp, tillsvidareanställda och tidsbegränsade anställda.

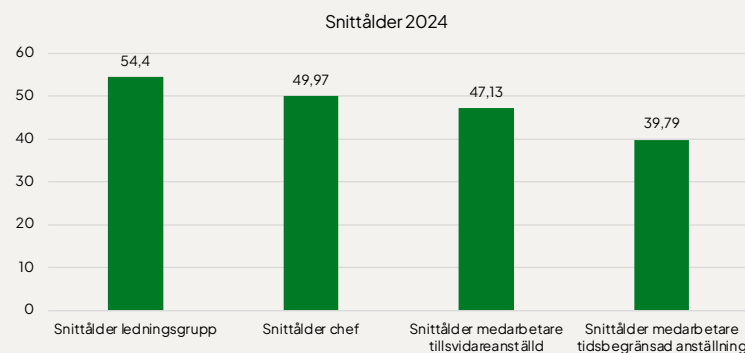

Diagram 5 visar snittåldern i ledningsgrupp, chefsgrupp, bland tillsvidareanställda och tidsbegränsade anställningar under år 2024

Inkomna ärenden visselblåsartjänst

Samtliga inkomna ärenden under 2024 är externa och har hanterats enligt uppsatt rutin.

Visselblåsartjänst	2024	2023	2022
Antal inkomna ärenden	8	6	Ej aktuellt

Tabell 6 visar antalet inkomna ärenden under år 2024–2023 (ej aktuellt år 2022)

Resultat & ställning

De totala intäkterna 2024 om 330 mnkr är något högre än 2023 års intäkter (315) där främst ökade entréavgifter bidrog positivt. Verksamhetens kostnader ökade till 129 mnkr (115) främst beroende på ökade konsultkostnader relaterade till organisations- it- och mat- och dryckesutveckling. Personalkostnaderna ökade till 180 mnkr (172) främst beroende på löneökningar och viss förstärkt personalstyrka. Skansen visar en vinst om 20 mnkr (11).

Statsbidraget från Kulturdepartementet var i stort oförändrat om 78 mnkr (78). Ett extra anslag om 0,5 mnkr mottogs för digitisering och digitalisering.

Investeringar i byggnader och markanläggningar uppgår till 30 mnkr (30,7) och investeringar i maskiner, inventarier, datorer och fordon uppgick till 9,4 mnkr (3,5). Medelantalet anställda har varit 279 (270).

Användning av finansiella instrument

Skansen har en placeringspolicy som reglerar hantering av tillfälliga likviditetsöverskott i den löpande verksamheten. I förvaltningen ska god avkastning eftersträvas med iakttagande av angivna riskbegränsningar

och uppmärksamhet på de samlade kostnaderna för förvaltningen. Målet med förvaltningen av stiftelsernas förmögenhet är

- Stabil avkastning
- Real värdesäkring av kapitalet på lång sikt
- Måttlig risknivå

Flerårsöversikt

Flerårsöversikt (tkr)	2024	2023	2022	2021	2020
Totala intäkter	330 157	315 507	309 854	267 977	194 487
Verksamhetsresultat	5 220	12 578	27 807	60 041	1 710
Årets resultat	20 479	10 612	27 165	59 263	370
Eget kapital	268 195	247 716	237 104	209 940	150 676
Balanslikviditet (%)	84	77	102	74	66
Statsbidrag i % av totala intäkter	24%	26%	32%	48%	50%
Antal anställda	279	270	254	204	176

Eget kapital (tkr)	Grund kapital	Egna fonder	Reserv. egenverks.	Balans resultat	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	4 600	1 905	115 945	114 654	10 612
Disposition av fg års resultat				10 612	-10 612
Årets resultat					20 479
Belopp vid årets utgång	4 600	1 905	115 945	125 266	20 479

Företaget har sitt säte i Sverige, Stockholm

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

Balanserad vinst	125 265 923
Årets vinst	20 479 115
	145 745 038

Disponeras så att i ny räkning överföres	145 745 038
--	-------------

Företagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med noter. Enligt kraven i Skansens riktlinjer lämnas en särskild resultat-redovisning till regeringen.

Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Verksamhetsintäkter			
Statsbidrag	1	78 534	82 362
Inträdesavgifter och årskort		177 373	157 325
Program- och aktivitetsintäkter	2	17 706	20 783
Försäljning och lotterier		27 249	25 117
Lokalhyror och arrenden		9 263	12 125
Övriga intäkter	3	20 032	16 795
Summa intäkter		330 157	314 507
Verksamhetens kostnader			
Verksamhetens kostnader	4, 5, 6	-129 191	-115 166
Personalkostnader	7	-180 278	-172 382
Avskrivningar och nedskrivningar av anläggningstillgångar		-15 465	-14 381
Övriga rörelsekostnader		-3	0
Summa kostnader		-324 937	-301 928
Verksamhetsresultat		5 220	12 578
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		2 234	799
Resultat från värdepapper	8	14 811	-1 505
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	-1 786	-1 260
Summa finansiella poster		15 259	-1 966
ÅRETS RESULTAT		20 479	10 612

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Not	2024-12-31	2023-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	10	444	800
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	11	163 393	143 533
Maskiner och andra tekniska anläggningar	12	5 809	6 457
Inventarier, verktyg, installationer och djur	12	18 271	13 130
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	20 365	26 393
		207 838	189 513
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	14	133 199	122 765
Summa anläggningstillgångar		341 481	313 078
Omsättningstillgångar			
Varulager m m			
Råvaror och förnödenheter		4 088	3 715
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		5 812	4 636
Övriga fordringar		1 559	971
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	8 549	10 987
		15 920	16 595
Kassa och bank		58 459	46 920
Summa omsättningstillgångar		78 466	67 230
SUMMA TILLGÅNGAR		419 948	380 308

Eget kapital och skulder (tkr)	Not	2024-12-31	2023-12-31
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Grundkapital		4 600	4 600
Egna fonder		1 905	1 905
Fritt eget kapital			
Reserverat från egen verksamhet		115 945	115 945
Balanserad vinst eller förlust		125 266	114 654
Årets resultat		20 479	10 612
Summa eget kapital		268 195	247 716
Avsättningar	16		
Avsatt för pensioner och likande förpliktelser enligt tryggandelagen		190	223
Övriga avsättningar		4 321	4 027
Summa avsättningar		4 511	4 250
Långfristiga skulder	17		
Skulder till kreditinstitut		53 850	40 992
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	18	3 031	9 028
Förskott från kunder		887	885
Leverantörsskulder		24 468	17 964
Övriga skulder		2 675	4 064
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	52 821	45 288
Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag	20	9 510	10 122
Summa kortfristiga skulder		93 392	87 350
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		419 948	380 308

Kassaflödesanalys

Den löpande verksamheten (tkr)	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Årets resultat		20 479	10 612
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	21	15 490	14 381
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		35 969	24 993
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av varulager		-373	293
Förändring av kundfordringar		-1176	785
Förändring av kortfristiga fordringar		1 851	1 115
Förändring av leverantörsskulder		6 504	-3 460
Förändring av kortfristiga skulder		5 796	13 370
Kassaflöde från den löpande verksamheten		48 571	37 096
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		0	-1 067
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-33 460	-36 832
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-10 434	-10 580
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-43 894	-48 479
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		6 861	6 884
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		6 861	6 884
Förändring av likvida medel		11 538	-4 499
Likvida medel vid årets början		46 920	51 419
Likvida medel vid årets slut		58 458	46 920

Noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och concernredovisning (K3) och Giva Sveriges Styrande Riktlinje för årsredovisning.

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas och redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras bolaget och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ersättning i form av ränta, royalty eller utdelning redovisas som intäkt när det är sannolikt att företaget kommer att få de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen och när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt den så kallade effektivräntemetoden. Royalty periodiseras i enlighet med den aktuella överenskommelsens ekonomiska innebörd. Utdelning redovisas som intäkt när företags rätt till betalning är säkerställd.

Vid försäljning av varor redovisas normalt inkomsten som intäkt när de väsentliga förmåner och risker som är förknippade med ägandet av varan har överförts från företaget till köparen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Skansen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen. Mark är inte föremål för avskrivning.

Följande nyttjandeperioder tillämpas:

Byggnader	10–60 år
Markanläggningar	10–20 år
Fordon, maskiner och övriga inventarier	5–20 år
Djur	5–10 år
IT-utrustning	3–10 år

Komponentindelning byggnader

Grund och kulvert	60 år
Stomme	60 år
Takkonstruktion	60 år
Fasad	40 år
Glaspartier	30 år
Interiör - väggar, dörrar mm	20 år
Yttertak	15 år
Ytterdörrar	15 år
Klimatteknik	10 år
El och styrteknik	10 år

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärdet. Instrumentet redovisas i balansräkningen när bolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförts och bolaget har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Leasingavtal

Företaget redovisar samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal. Operationella leasingavtal redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Då de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med de leasade tillgångarna har övergått till leasetagaren klassificeras avtalet som finansiell leasing. Vid det första redovisningstillfället redovisas en tillgång och skuld i balansräkningen. Vid efterföljande redovisningstillfällen fördelas minimileasingavgifterna på ränta och amortering av skulden enligt effektivräntemetoden. Ränta ska fördelas över leasingperioden genom att belasta varje räkenskapsår med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive räkenskapsår redovisade skulden. Variabla avgifter ska redovisas som kostnad det räkenskapsår utgifterna uppkommer.

Varulager

Varulagret är värderat till ett genomsnittligt anskaffningsvärde. Nedskrivning av inkuranta varor sker i samband med inventering.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när det finns en legal eller informell förpliktelse till följd av en tidigare händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och beloppen kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Tidpunkten eller beloppet för utflödet kan fortfarande vara osäker.

En avsättning redovisas till den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Avsättningar tas endast i anspråk för det utgifter som avsättningen ursprungligen var avsedd för. Avsättningar diskonteras till sina nuvärden där pengars tidsvärde är väsentligt.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda avser alla former av ersättningar som företaget lämnar till de anställda. Kortfristiga ersättningar utgörs av bland annat löner,

betald semester, betald frånvaro, bonus och ersättning efter avslutad anställning (pension). Kortfristiga ersättningar redovisas som kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning till följd av en tidigare händelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Ersättningar till anställda

Pensioner

Förmånsbestämda pensionsplaner
Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas enligt erhållna besked från SPP Konsult.
Avgiftsbestämda pensionsplaner
Avgifter för avgiftsbestämda pensionsplaner kostnadsförs löpande.

Övriga upplysningar

Totalt Eget kapital har en ingående balans om 247 716 tkr. Årets resultat 20 479 tkr förs till balanserat resultat varför Eget kapital har en utgående balans om 268 195 tkr.

Verksamhetsresultat

Resultat efter avskrivningar och jämförelsestörande poster men före finansiella intäkter och kostnader.

Eget kapital

Stiftelsens nettotillgångar, dvs skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Balanslikviditet (%)

Omsättningstillgångar inklusive lager m.m. i procent av kortfristiga skulder.

Noter

Not 1 (Tkr)

Statsbidrag	2024	2023
Anslag från Kulturdepartementet	78 011	78 011
Extra statligt bidrag för digitisering och digitalisering	450	0
Stöd till korttidsarbete	0	0
Övrigt statligt bidrag, från Länsstyrelsen	0	740
Statliga forskningsrådet Formas	0	70
Science Center	73	16
Extra statligt bidrag, Elstöd från Skatteverket	0	3 525
	78 534	82 362

Not 2 (Tkr)

Program- och aktivitetsintäkter	2024	2023
Skansen gemensamt	184	431
Marknads- och kommunikationsavdelningen	4 481	2 212
Kulturhistoriska avdelningen	657	621
Park- och trädgårdsavdelningen	53	2 167
Evenemangsavdelningen	10 970	13 766
Zoologiska avdelningen	1 275	1 526
Bygg- och fastighetsavdelningen	86	60
	17 706	20 783

Not 3 (Tkr)

Övriga intäkter	2024	2023
Anställningsstöd	517	420
Vidarefakturerade konsumtionsavgifter	4 388	3 120
Gåvor	762	2 808
Bidrag	500	500
Sponsorintäkter	7 265	3 969
Utdelningar från anknutna stiftelser	398	1 329
Försäkringsersättningar	73	0
Övrigt	6 129	4 649
	20 032	16 795

Not 4 – Leasingavtal

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 750 tkr (fg 732 tkr).

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2024	2023
Inom ett år	706	670
Senare än ett år men inom fem år	607	1 274
	1 313	1 944

Not 5 – Arvode till revisorer

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2024	2023
Grant Thornton		
Revisionsuppdrag	790	348
Rådgivning gällande momskonsultationer	0	70
Övrig rådgivning	28	0
	818	418

Not 6 (Tkr)

Verksamhetens kostnader	2024	2023
Skansen gemensamt	26 765	18 627
Marknads- och kommunikationsavdelningen	25 480	24 510
Kulturhistoriska avdelningen	3 815	3 868
Zoologiska avdelningen	6 332	5 306
Park- och trädgårdsavdelningen	9 987	9 724
Evenemangsavdelningen	17 433	17 215
Bygg- och fastighetsavdelningen	39 379	35 916
	129 191	115 166

Noter

Not 7 (Tkr)

Anställda och personalkostnader	2024	2023
Medelantalet anställda		
Kvinnor	185	181
Män	94	89
	279	270
Löner och andra ersättningar		
Skansenchef	1 708	6 147
Tillsvidareanställda	94 977	86 613
Säsongsanställda	27 514	26 840
Styrelearvode	71	130
	124 270	119 730
Sociala kostnader		
Arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar	40 130	38 849
Pensionskostnader inkl löneskatt	10 481	9 177
Övriga personalkostnader	5 397	4 626
	56 008	52 652
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	180 278	172 382
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	70 %	64 %
Andel män i styrelsen	30 %	36 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	70 %	56 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	30 %	44 %

Not 8 (Tkr)

Resultat från värdepapper	2024	2023
Vinst vid försäljning av värdepapper	16 397	1 542
Förlust vid försäljning av värdepapper	-1 586	-3 047
	14 811	-1 505

Not 9 (Tkr)

Räntekostnader och liknande resultatposter	2024	2023
Övriga räntekostnader	1 786	1 260
	1 786	1 260

Not 10 (Tkr)

Goodwill	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 067	0
Inköp	0	1 067
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 067	1 067
Ingående avskrivningar	-267	0
Årets avskrivningar	-356	-267
Utgående ackumulerade avskrivningar	-623	-267
Utgående redovisat värde	444	800

Noter

Not 11 (Tkr)

Byggnader och mark	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	258 753	233 043
Inköp	611	0
Omklassificeringar	29 405	30 688
Korrigerig mellan konton	0	-4 978
Anskaffningar finansierat av gåvor o bidrag	0	0
Gåvor och bidrag till anskaffningar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	288 769	258 753
Ingående avskrivningar	-100 105	-95 248
Korrigerig mellan konton	0	4 978
Omklassificeringar	0	0
Årets avskrivningar	-10 156	-9 835
Utgående ackumulerade avskrivningar	-110 261	-100 105
Ingående nedskrivningar	-15 115	-15 115
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-15 115	-15 115
Utgående redovisat värde	163 393	143 533
Bokfört värde byggnader	124 644	102 283
Bokfört värde mark	38 749	41 250
	163 393	143 533

Noter

Not 12 (Tkr)

Maskiner och andra tekniska anläggningar, inventarier, verktyg, installationer och djur	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	109 999	106 421
Försäljningar/utrangeringar	-2 483	0
Inköp	2 948	-2 175
Omklassificeringar	6 522	1 403
Anskaffning finansierat av gåvor/bidrag	10 000	0
Gåvor och bidrag till anskaffning	-10 000	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	116 986	105 649
Ingående avskrivningar	-88 766	-84 488
Försäljningar/utrangeringar	2 459	0
Omklassificeringar	0	0
Årets avskrivningar	-4 953	-4 278
Utgående ackumulerade avskrivningar	-91 260	-88 766
Ingående nedskrivningar	-1 646	-1 646
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-1 646	-1 646
Utgående redovisat värde	24 080	15 237

Bland de nyanskaffade anläggningstillgångarna 2024 finns bland annat: Digitalt låssystem, ljudutrustning, elcyklar, container, nya hårddiskar och miljöstationer.

Not 13 (Tkr)

Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	2024-12-31	2023-12-31
Ingående pågående investeringar byggnader och markanläggningar	26 393	23 828
Inköp byggnader och markanläggningar	27 076	30 919
Omklassificering byggnader och mark	-29 405	-30 689
Ingående pågående investeringar maskiner, inventarier, fordon och djur	0	0
Inköp maskiner, inventarier, fordon och djur	2 823	3 738
Omklassificering maskiner, inventarier, fordon och djur	-6 522	-1 403
	20 365	26 393

Not 14 (Tkr)

Andra långfristiga värdepappersinnehav	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	122 765	112 186
Inköp	131 836	74 634
Försäljningar	-121 402	-64 055
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	133 199	122 765
Ingående nedskrivningar	0	0
Återförda nedskrivningar		0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående redovisat värde	133 199	122 765

Marknadsvärdet är 66 528 tkr (fg 130 621 tkr).

Not 15 (Tkr)

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda kostnader	4 958	5 325
Upplupna hyresintäkter	2 267	4 354
Upplupet anställningsstöd	0	0
Övriga upplupna intäkter	1 190	1 308
Upplupna ränteintäkter	134	0
	8 549	10 987

Not 16 (Tkr)

Avsättningar	2024-12-31	2023-12-31
Pensionsåtagande enligt FPG/PRI	153	180
Upplupen löneskatt på pensionsåtagande 24,26%	37	43
Trygghetsrådet	4 321	4 027
	4 511	4 250

Not 17 (Tkr)

Långfristiga skulder	2024-12-31	2023-12-31
Förfaller senare än ett år men inom fem år efter balansdagen	12 122	8 863
Förfaller senare än fem år efter balansdagen	41 728	32 129
	53 850	40 992

Noter

Not 18 (Tkr)

Skulder till kreditinstitut	2024-12-31	2023-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	10 000	10 000
Utnyttjad kredit uppgår till	0	0

Not 19 (Tkr)

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2024-12-31	2023-12-31
Semesterlöneskuld	6 933	5 644
Upplupna löner och sociala avgifter	8 758	8 432
Övriga upplupna kostnader	19 020	14 949
Förutbetalda hyresintäkter	0	1 339
Förutbetalda årskort/gruppkort	18 110	14 924
Övriga förutbetalda intäkter		0
	52 821	45 288

Not 20 – Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag

Villkor som inte uppfyllts avseende offentliga bidrag samt har redovisats som skuld.

	2024-12-31	2023-12-31
Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag och fondavkastningar	9 510	10 122
	9 510	10 122

Not 21 (Tkr)

Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	2024-12-31	2023-12-31
Avskrivningar	15 465	14 381
Ej realiserade kursförluster	23	0
Förlust vid försäljning av anläggningstillgångar	2	0
	15 490	14 381

Not 22 – Ställda säkerheter och eventalförpliktelser

Inga ställda säkerheter eller eventalförpliktelser.

Not 23 – Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Avtal för restaurangdrift för Solliden tecknades under Januari 2025 med en ny part.

Stockholm den 20 februari 2025

Lars Heikensten
Ordförande

Knut Weibull

Carina Åkerström

Sanne Houby-Nielsen

Maria Groop Russel
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats

Pernilla Zetterström Varverud
Auktoriserad revisor

Josefine Fors
Auktoriserad revisor

Denna rapport har signerats digitalt.